

Televizyonlarda Hak Odaklı Barış Haberciliği Peşinde: “Suriye” Gündemi

6 Ocak-6 Şubat 2026

Prof. Dr. Nazan Haydari

IPS İLETİŞİM VAKFI

Bu çalışma *Civil Rights Defenders'in* (CRD) desteğiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın içeriğinden IPS İletişim Vakfı sorumludur ve içerik *Civil Rights Defenders'in* görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

**Televizyonlarda Hak Odaklı Barış Haberciliği Peşinde:
"Suriye" Gündemi
6 Ocak- 6 Şubat 2026**

Yazar: Prof. Dr. Nazan Haydari

Büyük Veri Ekibi: Uzak Çetin & Yunus Emre Gündoğmuş (Summarify)

Düzeltili: Sinem Aydınli

Metin Editörü: Vecih Cuzdan

Grafik Tasarım: Evrim Gündüz

Yayımlayanlar:

IPS İletişim Vakfı

İstanbul, Eylül 2026

IPS İLETİŞİM VAKFI

Bu çalışma *Civil Rights Defenders'in* (CRD) desteğiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın içeriğinden IPS İletişim Vakfı sorumludur ve içerik *Civil Rights Defenders'in* görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçindekiler

Kısaltmalar	5
Tablolar	6
Özet	7

1.Giriş 11

1.1. Neden televizyon?	14
1.2. Neden haber bültenleri ve tartışma programları?	17
1.3. Neden bu altı kanal?	18
1.4. Kuzey ve Doğu Suriye'deki (Rojava) askeri ve siyasi gelişmeler	20

2. Hak odaklı barış gazeteciliği 23

3. Yöntem ve veri seti 27

3.1. Veri seti	27
3.2. Summarify nicel veri analizi (EK-1)	29
3.3. Hak odaklı barış haberciliği söylem analizi	29
3.4. Yarı yapılandırılmış görüşmeler	30

4. Nicel verilerin anlattıkları 31

4.1. Kanallara ilişkin nicel değerlendirmeler	32
4.2. Kürt meselesine dair konuların nicel değerlendirmesi	38

5. Kanal bazında editoryal çerçeveler ve söylemsel kırılmalar 45

5.1. CNN Türk: Güvenlik, devlet otoritesi ve kontrollü entegrasyon	46
5.2. atv: Güvenlik söyleminin 'kaçınılmaz' operasyon, zafer ve entegrasyon üzerinden sürdürülmesi	52
5.3. NOW TV: Sınırlı gündem ve güvenlik söylemi	57
5.4. Sözcü TV: Teknik habercilik ve güvenlik çerçevesi arasında	62
5.5. Halk TV: Değişken editoryal çerçeve ve görsel-işitsel dramatizasyon	67
5.6. İlke TV: Kürt kimliğini merkeze alan, hak temelli ve müzakere odaklı habercilik	73

6. Hak odaklı barış haberciliği söylem analizi 79

6.1. Siyasal coğrafyanın adlandırılması: ‘Rojava’ ve ‘Kuzey ve Doğu Suriye’	79
6.2. Saldırıların çerçevelenmesi	81
6.3. Barışın ve çözümün çerçevelenmesi	82
6.4. Kaynak çeşitliliği ve hak öznelerinin söz alanı	83
6.5. ‘Saç örme’ (kezî) eyleminin yansımaları	85
6.6. ‘Bayrak indirme’ olayı: Simgesel şiddet, kolektif suçlama ve barış sürecinin sınırları	87

7. Türkiye’de hak odaklı barış haberciliğinin koşulları 90

7.1. Yapısal koşullar: Sahiplik, düzenleme ve piyasa baskısı	92
7.2. Kurumsal işleyiş: Editoryal çerçeve ve çalışma koşulları	95
7.3. Habercilik Pratiği: Doğrulama, kaynak, adlandırma ve görsel-işitsel etik	97
7.4. Sınırlılıklar içinde geliştirilen hak odaklı barış haberciliği stratejileri	99

8. Genel değerlendirme 102

9. Hak odaklı barış haberciliği için öneriler 105

Kaynaklar	108
Haberler ve bağlamsal kaynaklar	109
EK 1 – Summarify nicel veri analiz yöntemleri	110

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CNN	Cable News Network
CRD	Civil Rights Defenders
DEM Parti	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi
EMEA	Europe, Middle East and Africa (Avrupa, Orta Doğu ve Afrika)
İŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti
KDP	Kürdistan Demokrat Partisi
KJ	Karakter jeneratörü (ekran yazısı/alt bant)
LLM	Large Language Model (büyük dil modeli)
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
PKK	Partiya Karkerên Kurdistanê (Kürdistan İşçi Partisi)
RAG	Retrieval-Augmented Generation (erişim destekli üretim)
RSF	Reporters Sans Frontières (Sınır Tanımayan Gazeteciler)
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SDG	Suriye Demokratik Güçleri
SOHR	Syrian Observatory for Human Rights (Suriye İnsan Hakları Gözlemevi)
YPG	Yekîneyên Parastina Gel (Halk Savunma Birlikleri)
YPJ	Yekîneyên Parastina Jin (Kadın Savunma Birlikleri)

TABLolar

Tablo 1. 6 Ocak–6 Şubat 2026 tarihleri arasında Kuzey ve Doğu Suriye’deki (Rojava) askeri ve siyasi gelişmeler

Tablo 2. Türkiye’deki barış sürecine dair notlar

Tablo 3. Veri setinin kanal ve program formatlarına göre dağılımı

Tablo 4. Seçilmiş söylem eksenlerinde kanal karşılaştırması

Tablo 5. Kanallarda yüksek yoğunluğun görüldüğü gün sayısı

Tablo 6. 20 Ocak bayrak indirme olayı çevresindeki söylem anomalileri

Tablo 7. Kronolojik nicel örüntülerin nitel çözümlemeye ilişkin ilişkisi

Tablo 8. Kanal bazlı konu kümeleri

Tablo 9. Belirli söylem eksenlerinde yoğunlaşma

Tablo 10. Adlandırma ve ötekileştirme

Tablo 11. Ana haber ve tartışma programı farkı

Tablo 12. 20 Ocak öncesi ve sonrasında Kürt meselesine dair cümleler

Tablo 13. Kürt meselesine dair cümlelerin dönemsel söylem profili

Tablo 14. 30 Ocak mutabakatı sonrasında Kürt meselelerine dair sorunlu oran farkı

Tablo 15. Kanallara göre “Rojava” ve “Kuzey ve Doğu Suriye” kullanım sayısı

Tablo 16. Kanalların kaynak kullanımı ve “söz alanı”

Tablo 17. “Saç örme” protestolarına ilişkin haber çerçeveleri

Tablo 18. “Bayrak indirme” olayına ilişkin yayın kesitlerinin kanal ve program türüne göre dağılımı (20–23 Ocak 2026)

Tablo 19. “Bayrak indirme” olayına ilişkin haber çerçeveleri

Tablo 20. Türkiye’de hak odaklı barış haberciliğinin koşulları

Özet

Bu rapor, 6 Ocak–6 Şubat 2026 tarihleri arasında “Suriye” askeri ve siyasi gelişmelerinin Türkiye televizyonlarında nasıl haberleştirildiğini Barış Gazeteciliği Elkitabı’nda (1) sunduğu hak odaklı barış gazeteciliği perspektifinden tartışmaya açıyor.

Rapor, altı kanalın (CNN Türk, atv, İlke TV, Sözcü TV, Halk TV, NOW TV) haber bültenleri ve tartışma programlarını, dönemin kritik kırılma noktaları üzerinden nicel ve nitel olarak analiz ediyor. Analiz, 303 haber bülteni ve tartışma programından oluşan 225.460 cümlelik bir veri setine dayanıyor.

Kritik kırılma noktaları:

- 6 Ocak’ta Halep’te gerçekleşen saldırılar,
- 18 Ocak ateşkes anlaşması,
- 20 Ocak “bayrak indirme olayı”
- 21 Ocak saç örme” (kezi) protestoları
- 24 Ocak İstanbul’da Kuzey ve Doğu Suriye’de (Rojava) Heyet-i Tahrir’uş Şam’ın (HTŞ) saldırılarına karşı düzenlenen protesto
- 30 Ocak’ta Şam yönetimi ve SDG arasında gerçekleşen anlaşma

Analiz döneminin, Türkiye’de Kürt meselesinin çözümüne yönelik yeniden başlatılan barış müzakereleriyle aynı zamana denk gelmesi, Türkiye medyasının televizyon yayıncılığı özelinde yapısal özelliklerini ve sınırlılıklarını ve Kürt meselesine nasıl yaklaşıldığını incelemek açısından özellikle önem taşıyor.

(1) Alankuş, Sevdâ (2016). Barış Gazeteciliği Elkitabı. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Bulgular;

Kuzey ve Doğu Suriye'deki (Rojava) askeri ve siyasi gelişmeler;

- Ekranlarda ağırlıklı olarak güvenlik ve savaş diliyle çerçeveleniyor.
- Kürt meselesi söz konusu olduğunda güvenlik ve savaş dili artıyor.
- Suriye Geçiş Dönemi Cumhurbaşkanı Ahmed eş-Şara ile Suriye Demokratik Güçleri (SDG) Genel Komutanı Mazlum Abdi arasında 14 maddelik ateşkes anlaşmasının imzalandığı 18 Ocak sonrası savaş dilinden uzaklaşıp, müzakereye yönelik dili kullanımı kısa süreli olarak artıyor, ancak bu durum sadece iki gün sürüyor.
- 20 Ocak'ta medyaya "bayrak indirme" olarak yansıyan olayla birlikte kutuplaştırıcı ve ötekileştiren söyleme geri dönülüyor; nefret söylemi artıyor. Bu durum, medya, müzakere dilini editoryal bir süreklilik olarak değil, dışsal olayların geçici ve tepkisel bir yansıması olarak kurduğunda, ilk kırılma noktasında nasıl terk ettiğine dair bir örnek oluşturuyor.
- Protestolar çoğu zaman neyin haber değeri taşıdığını belirleyen yerleşik habercilik ölçütlerinin dışında kalıyor. Saç örme (kezî) protestolarını ve Suriye geçici hükümetine bağlı güçlerin Kuzey ve Doğu Suriye'ye (Rojava) yönelik saldırılarına karşı İstanbul'da düzenlenen yürüyüşleri kanalların büyük çoğunluğu görmezden geliyor.
- CNN Türk ve atv dönem boyunca kutuplaştıran bir yaklaşımla resmi söylemi yeniden üretiyor. CNN Türk sistematik ve doğrudan, atv ise "kaçınılmazlık" ve "zorunluluk" çerçevesine indirgenmiş, örtük yaklaşım benimsiyor. CNN Türk'ün "Suriye" anlatısı güvenlik, merkezi devlet otoritesi ve Türkiye'nin sınır güvenliği etrafında kuruluyor.

- NOW TV, Suriye gündemine CNN Türk ve atv'ye göre sınırlı yer veriyor; tekdüze ve resmi kaynaklara dayanıyor. Kesintisiz bir askerî anlatıdan çok, belirli kırılma anlarında yoğunlaşan güvenlik ekseninde bir editoryal yaklaşım sergiliyor; görsel anlatı da bu yaklaşımın sürekliliğini sağlıyor.
- Sözcü TV olayları genel olarak sahadaki askerî gelişmeler ve diplomatik temaslardan oluşan bir süreç olarak ele alıyor. Söylem dönemsel olarak değişse de temel editoryal çerçeve güvenlik, merkezî devlet otoritesi ve Türkiye'nin bölgesel kaygıları etrafında kuruluyor.
- Halk TV ise en belirgin editoryal tutarsızlığı gösteriyor. Bir taraftan çözüm odaklı bir yaklaşım sunarken, diğer taraftan en sorunlu söylemleri de üretebiliyor. Suriye'deki gelişmeleri yalnızca askerî operasyonlar ve güvenlik politikaları üzerinden aktarmıyor; zaman zaman müzakere süreçlerine, siyasal çözüm ihtimallerine ve diplomatik gelişmelere de yer veriyor. Protesto ve sivil eylemleri haberleştiriyor. Ancak metinsel anlatı ile görsel-işitsel dramatizasyon arasındaki gerilim kaygan ve çelişkili bir söylem haritası oluşturuyor.
- İlke TV, hak odaklı barış gazeteciliğine en yakın profili çizen kanal durumunda. "Suriye" gündemine ilişkin yaptığı yayınlarda, Kürt kimliğini merkeze alan, hak temelli ve müzakere odaklı bir habercilik sergiliyor. Ateşkes ve mutabakat dönemlerinde askerî gelişmelerin yanında dilsel ve kültürel haklar, vatandaşlık, yerel güvenlik, siyasi temsil ve anayasal güvence gibi başlıkları tartışmaya dâhil ediyor. İlke TV'nin yayın çizgisi ile temel ilkelerinde hak odaklı yaklaşımı benimsemesi arasındaki ilişki hak odaklı barış haberciliği pratiği olarak incelemeye değer bir durumdur.

Sonuç olarak,

- 6 Ocak- 6 Şubat döneminde ekranların büyük kısmında müzakere ve barış dilini benimseyen ve sürekliliğini sağlamaya çalışan bir editoryal tercih ve yaklaşım olmadığını görüyoruz. Kısa dönemli olarak gündeme alınan müzakerelere odaklanan anlatı veya barış söylemi ise dışsal olayların geçici baskısıyla devreye giren ve araçsallaştırılan tepkiler olarak kalıyor. Yalnızca anlaşma dönemlerinde değil, kriz anlarında da sürekliliğini sağlayan içselleştirilmiş bir barış söyleminin devamlılığı, ancak hak odaklı haberciliğin temel prensipleri bilinçli bir yayın politikası olarak benimsendiğinde mümkün olabiliyor.

Bu çalışmanın editörler ve muhabirler için barış gazeteciliği pratiğine dair bir rehber olması dileğiyle.

1. Giriş

Bu rapor, 6 Ocak-6 Şubat 2026 tarihleri arasında Kuzey ve Doğu Suriye'deki (Rojava) askeri ve siyasi gelişmelerin Türkiye televizyonlarında nasıl çerçevelendiğini hak odaklı barış gazeteciliği perspektifinden inceliyor. Analiz dönemi, 6 Ocak'ta Halep'teki saldırılarla (2) başlayıp, 13 Ocak Doğu Halep çatışması (3), 17 Ocak Fırat'ın doğusu - Suriye Demokratik Güçleri (SDG) gerginliği (4), 18 Ocak ateşkes anlaşması (5), 20 Ocak "bayrak indirme" olayı (6), 21 Ocak "saç örme" (kezi) protestoları (7), 24 Ocak İstanbul'da, Suriye geçici hükümetine bağlı güçlerin Kuzey ve Doğu Suriye'ye (Rojava) yönelik saldırılarına karşı düzenlenen protesto (8) ve 30 Ocak'ta Şam yönetimi ve SDG arasında gerçekleşen mutabakatla devam eden yoğun bir süreci kapsıyor.

(2) [bianet. 6 Ocak Halep saldırısı etiketli haberler. bianet. Retrieved June 25, 2026.](#)

(3) [bianet \(2026, January 16\). Uluslararası Koalisyon güçlerinden 'Doğu Halep' çıkarması. bianet.](#)

(4) [bianet. Suriye Ordusu Deyr Hafir'e girmeye başladı. bianet.](#)

(5) [bianet. \(2026, Ocak 18\). SDG ile Şam arasında 'ateşkes ve entegrasyon' anlaşması. bianet.](#)

(6) [bianet. \(2026, Ocak 23\). 20 Ocak'ta Nusaybin'de neler yaşandı? bianet.](#)

(7) [bianet. \(n.d.\). Saç örme protestosu etiketli haberler. bianet. Retrieved June 25, 2026, from](#)

(8) [bianet. \(2026, January 24\). İstanbul'daki Rojava protestosuna müdahale. bianet.](#)

Analiz dönemi;

- Türkiye’de Kürt meselesinin çözümüne yönelik yeniden başlatılan çözüm süreciyle aynı zamana denk geliyor. (9)
- Türkiye medya ortamının yapısal özelliklerini ve sınırlılıklarını, haberlerin nasıl seçildiğini, çerçvelendiğini ve aktarıldığını görmek
- Farklı televizyon kanallarının Kürt meselesine kavramsal ve söylemsel olarak nasıl yaklaştığını incelemek açısından özellikle önem taşıyor.

6 Ocak’ta Halep’te başlayan saldırılar ve devamındaki “kriz” anlarında, kanalın ani ve tepkisel bir söyleme başvurusu ile bilinçli bir yaklaşım tercihi yapması arasındaki fark, barış gazeteciliği açısından belirleyici bir duruma işaret ediyor.

Sevda Alankuş, Barış Gazeteciliği Elkitabı’nda, hak odaklı barış gazeteciliğini, feminist bir epistemoloji ve etik üzerine kurulu, öteki merkezli bir hak odaklı gazetecilik pratiği olarak tanımlar. (10) Gazeteci için “haberimi doğru ve dengeli yaptım” iç huzuru yeterli değildir. Barış haberciliğini, temsilin dışında kalan ötekine dair sürekli bir sorumluluk duygusuyla —bir tür huzursuzluk haliyle— üretilen habercilik pratiği olarak tarif eder. Barış dilini ve gazeteciliğini tercih etmek aynı zamanda bir politik tercih yapmaktır. Bu raporun bulgularını böyle bir çerçeveden değerlendirmek, “iyi gazetecilik” ile “barış gazeteciliği” arasındaki farkı da netleştirir. Barış gazeteciliğinin benimsediği yaklaşım, salt teknik iyileştirme değil; kimin sesinin ekrana taşındığı ve kimin sesinin yapısal olarak dışlandığı sorusuna verilen yanıtın belirleyici olmasıdır.

(9) [bianet. 2025’te çözüm sürecinde neler yaşandı? bianet.](#)

(10) Alankuş, Sevda (2016). *Barış Gazeteciliği Elkitabı*. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Rapor, böyle bir çerçeveden hareketle altı televizyon kanalının (CNN Türk, Halk TV, NOW TV, Sözcü TV, atv, İlke TV) haber bültenleri ve tartışma programlarında yayınlanan Kuzey ve Doğu Suriye'ye (Rojava) dair haberlerde, çok katmanlı nicel ve nitel yöntemlerle, barış gazeteciliğinin izlerini sürüyor.

Analiz, *Summarify*'ın (11) ilgili televizyon kanallarında belirtilen tarih aralığına dair oluşturduğu veri setine dayanıyor. *Summarify* ilk aşamada anahtar sözcük ve söylem yoğunluğu analizleri, duygu analizi, saldırgan dil/nefret söylemi tespiti, konu modelleme ve RAG destekli bağlamsal analizler yaptı. İkinci aşamada bu analizlerden ve veri setinin etkileşimli arayüzünden faydalanarak "hak odaklı barış haberciliği" bakış açısıyla söylem analizi yapıldı.

Türkiye, barış gazeteciliğinin ne derece mümkün olabileceğine dair önemli bir örnek teşkil eder. Çünkü Türkiye'de barış gazeteciliğinin önündeki engeller, "anaakım" gazeteciliğin yapısal sorunlarının çok ötesindedir: Medyanın tarihsel olarak ekonomik, siyasi ve askeri iktidar ilişkilerinden bağımsız olamaması; 2000'li yılların ortasından itibaren hız kazanan ve sahiplik yapısını doğrudan iktidarla eklemleyen medya dönüşümü; etnik, kültürel ve siyasi kutuplaşmalar üzerinden parçalanmış bir kamusal alan. Bütün bunlara yargısal baskı eklendiğinde –Terörle Mücadele ve Dezenformasyon yasalarının gazetecilere karşı araçsallaştırılması, RTÜK'ün uyguladığı ağır yaptırımlar, bağımsız medyanın ekonomik olarak zayıflatılması– tablo daha da ağırlaşıyor. (12) Türkiye'nin basın özgürlüğü endeksinde 180 ülke arasında 163. sıraya gerilemesi ise bu yapısal kısıtların somut bir göstergesi olarak yorumlanabilir. (13)

(11) *Summarify*, Türkçe doğal dil işleme konusunda uzmanlaşmış, Tübitak BİGG desteğiyle kurulmuş bir AR-GE şirkettir.

(12) *International Press Institute (IPI). (2025). Systemic Siege of Independent Journalism in Turkey.*

(13) *Reporters Without Borders (RSF). (2026). World Press Freedom Index: Turkey.*

Dijitalleşme ve beraberinde gelen haber üretim ve takip mekanizmaları ise bu tabloya ayrı bir çerçeve ekliyor. Bağımsız ya da alternatif olarak tanımlanan medyanın okuyucu erişimini önemli ölçüde etkileyen algoritma değişikliklerinin, azalan uluslararası finansmanın ve “etki ajanı” yasa tasarısının yarattığı caydırıcı etkinin gazetecilik pratiğini hem dışsal baskı hem de otosansür yoluyla kısıtlamaya devam ettiğini söyleyebiliriz.

1.1 Neden Televizyon?

Dijital mecraların yaygınlaşmasına rağmen televizyon, Türkiye’de siyasal gündemin kurulmasında ve kriz dönemlerinin anlamlandırılmasında güçlü konumunu koruyor. (14) Kriz dönemlerinde ve çatışma haberlerinde bu ağırlık daha da belirginleşiyor.

Diğer taraftan televizyon haberlerinin etkisi artık yalnızca yayın anı, anlık izleme oranları ve televizyon izleyicisiyle sınırlı kalmıyor. Ana haber bültenleri ve tartışma programlarından alınan kesitler YouTube, sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları üzerinden yeniden dolaşıma giriyor; başlıklar, görüntüler ve kavramlar farklı mecralarda tekrar edilerek daha geniş bir söylem alanı oluşturuyor. Böylece televizyon habercilik pratiklerini analiz etmek, dijital dolaşım ağlarının beslediği birincil üretim noktalarını da incelemek anlamına geliyor.

Televizyon aynı zamanda metin, görüntü ve sesin birlikte anlam ürettiği bir ortamdır. Haberin sözlü aktarımı, tercih edilen sözcükler ve ifadeler ile görüntünün ne gösterdiği arasındaki uyum veya çelişkiler farklı anlam haritaları oluşturabilir.

(14) RTÜK’ün 2024 yılı Medyametre Medya Kullanım Alışkanlıkları Araştırması’na göre haber edinmek için televizyonu güvenilir bir kaynak olarak değerlendirenlerin oranı %91,9 ve televizyon bu oranla diğer haber mecralarının önünde yer alıyor.

Sunucunun ses tonu, dış sesin vurguları, ekrandaki altyazılar, kullanılan haritalar, görüntülerin sıralanması ve aynı görüntünün tekrar edilmesi haberin nasıl algılanacağını etkiler. Kapsayıcı bir anlatı kuruyormuş gibi görünen bir metin, dramatik tonlama, hızlı kurgu ve sürekli tekrarlanan çatışma görüntüleriyle daha sert bir anlam kazanabilir. Benzer biçimde, bir siyasal gelişme magazinsel bir dış sesle aktarıldığında olayın yapısal ve hak temelli boyutları geri plana düşebilir.

Suriye haberlerinde tank, dron, silahlı aktör, patlama, tünel ve askerî harita görüntülerinin kullanılması yalnızca sahaya ilişkin bilgi sağlamaz. Bu görüntüler, çatışmayı kaçınılmaz ve askerî çözümü doğal gösteren bir anlatının parçasına dönüşebilir. Buna karşılık sivil yaşamın, yerinden edilmenin, sağlık ve suya erişim sorunlarının gösterilmesi de tek başına hak odaklılık anlamına gelmez. Sivillerin yalnızca acı çeken bedenler ve seyredilen mağdurlar olarak sunulması, seslerine ve taleplerine yer verilmemesi durumunda görsel görünürlük hak öznesi olmayı sağlamaz.

Televizyonun görsel-işitsel yapısı ve teknik süreçleri gazetecilik pratiklerini de farklılaştırıyor. Canlı yayın baskısı, son dakika rekabeti ve dramatik görüntü arayışı, teyit edilmemiş bilgilerin dolaşıma girmesine veya resmî açıklamaların hızla benimsenmesine yol açabilir. Olası yaptırım, iş kaybı ve kurumsal tepki ihtimali ise sunucu, muhabir ve konukların hangi konuları açtığını, hangi soruları sorduğunu ve hangi ifadelerden kaçındığını etkileyebilir. Bu nedenle televizyonda otosansür yalnızca bir konunun haber yapılmamasıyla değil; soruların yumuşatılması, görüntülerin kullanılmaması, aktörlerin adlandırılmaması ve resmî açıklamalara yönelinmesiyle de görünür hâle gelebilir.

Habercilik pratiklerini görsel-işitsel bir ortamda incelemek, barış haberciliği değerlendirmesini kullanılan sözcüklerin ötesine taşıyor. Kriz ve çatışma anlarının hangi görüntüler üzerinden görünür hâle geldiği ve izleyiciye hangi duygusal konumdan seslendiği de önem kazanıyor. Şiddet görüntülerinin sürekli tekrarı askerî çözümü kaçınılmaz gösterebilir; sivil görüntülerinin yalnızca acı ve mağduriyet anlarıyla sınırlandırılması ise insanları konuşan hak özneleri yerine seyredilen mağdurlara dönüştürebilir. Görsel-işitsel inceleme, haber metninde doğrudan görülme bu çerçeveleme kararlarını ve metin ile görüntü arasındaki uyum ya da çelişkiyi görünür kılar.

Televizyonun görsel-işitsel yapısı barış haberciliğini yalnızca sınırlamaz, imkânlar da sunar. Sivil tanıklıklara doğrudan yer verilmesi, çatışmanın gündelik yaşam üzerindeki etkilerinin gösterilmesi, farklı toplulukların kendi sözleriyle görünür olması ve tarihsel bağlamın harita, arşiv ve saha görüntüleriyle açıklanması, çatışmayı askerî gelişmelerin ötesinde kavramayı mümkün kılabilir. Temel öncelik haberi duygudan bütünüyle arındırmak değildir. Önemli olan, görüntü ve sesin korku, öfke ve intikam duygularını güçlendirmek için mi, yoksa şiddetin sonuçlarını, yapısal nedenlerini ve çözüm ihtimallerini anlaşılır kılmak için mi kullanıldığıdır. Bu nedenle televizyon ortamındaki barış haberciliği, yalnızca gazetecinin yazdığı metne değil, haberin üretim zincirinin tamamına ilişkin etik ve editoryal bir sorumluluk gerektiriyor.

1.2. Neden haber bültenleri ve tartışma programları?

Ana haber bültenleri ile tartışma programları, birbirini tamamlayan ancak farklı üretim koşullarına ve anlatım biçimlerine sahip iki söylem alanı oluşturur. Ana haber bültenleri olayların gündelik haber akışı içinde nasıl seçildiğini ve ilk kez nasıl adlandırıldığını gösterir. Hangi gelişmenin haber değeri taşıdığı, hangi aktörün açıklamasına başvurulduğu, hangi görüntünün seçildiği ve haberin hangi başlıkla sunulduğu bültenin editoryal çerçevesini ortaya koyar. Sunucu, dış ses, muhabir bağlantıları, saha görüntüleri ve ekran yazısı bu çerçevenin birlikte kurulmasını sağlar.

Tartışma programları ise daha uzun süreleri, farklı sesleri ve görüşleri bir araya getirme imkânı sunar; olayları derinlemesine tartışma potansiyeli taşır. Bu program formatı, hangi uzmanlık alanlarına öncelik verildiğini ve kimin dışarıda bırakıldığını görünür hâle getirir. Sunucu ya da moderatör yalnızca söz veren bir aktör değil; sorulara, konuk seçimine ve programın akışına müdahale ederek tartışmanın çerçevesini tanımlama gücü de taşıyabilir. Tartışma programının uzun olması veya çok sayıda konuğa yer vermesi her zaman çoğulcu bir yaklaşımın benimsendiği anlamına gelmez. Aynı güvenlik çerçevesi emekli subaylar ve emekli diplomatlar, seçilmiş akademisyenler, gazeteciler ve haritalar gibi görseller aracılığıyla daha ayrıntılı biçimde yeniden üretilebilir. Karşıt görüşlerin bulunması, görüşlerin eşit biçimde anlatının içerisine yerleştirildiğini göstermeyebilir.

Aynı kanal bu iki formatta birbirinden belirgin biçimde farklı söylem örüntüleri ve barış gazeteciliği pratikleri sergileyebilir. Ana haberde kısa ve dramatik biçimde aktarılan bir olay, tartışma programında derinlemesine tartışılabilir ya da ana haberde ölçülü aktarılan bir gelişme tartışma programında kutuplaştırıcı yorumlarla sertleşebilir.

1.3. Neden bu altı kanal?

Analiz edilen altı kanal –CNN Türk, Halk TV, NOW TV, Sözcü TV, atv ve İlke TV– Türkiye’nin ulusal medya ortamındaki mülkiyet ve editoryal farklılıkları temsil ediyor. (15)

Sınır Tanımayan Gazeteciler’in (RSF) 2026 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’ne göre Türkiye’de ulusal medya kuruluşlarının yaklaşık yüzde 90’ı doğrudan ya da dolaylı olarak iktidarın denetimi altında faaliyet gösteriyor. (16) Bu yapısal gerçek, söylem farklılıklarının hangi ölçüde sahiplik ilişkilerinden, hangi ölçüde bireysel editoryal tercihlerden kaynaklanmış olacağına dair bir başlangıç noktası oluşturabilir.

İktidara yakın kanallar arasında yer alan CNN Türk, Warner Bros. Discovery EMEA lisansı altında Demirören Holding bünyesinde yayın yapıyor. Reuters Enstitüsü’nün 2024 raporu, CNN Türk’ün 2023 seçim sürecinde iktidara orantısız biçimde fazla yayın süresi ayırdığını kayda alır. (17)

atv, Kalyon/Turkuvaz Medya Grubu bünyesinde bulunuyor. Kalyon Holding’in İstanbul Havalimanı gibi büyük kamu ihalelerini alması, sahiplik ile iktidar arasındaki ilişkiyi somutlaştıran bir örnek olarak görülebilir.

(15) Türkiye’deki medya sahipliği ile ilgili veriler için bkz. 2021 yılında güncellenen *Medya Sahipliği İzleme Projesi* (Media Ownership Monitor - MOM), *bianet Medya gözlem raporları*, Aydınli, Sinem (2026, 3 Ocak). *Türkiye’de medya sahipliğinde değişmeyen yapı, derinleşen siyasal kontrol*. Bağımsız İletişim Ağı, Aydınli, Sinem (2026 Ocak). *Tekelleşmiş sahiplik, kırılğan güven ve izleyici kopuşu: Türkiye’de medyanın geleceği - kilit aktörlerin değerlendirmeleri*. Bianet ve Mediacentar Sarajevo.

(16) Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF). (2026). World Press Freedom Index: Turkey. rsf.org

(17) Yanatma, S. (2024). Turkey. N. Newman, R. Fletcher, R. Robertson, E. T. Arguedas, & R. K. Nielsen (Ed.), *Digital News Report 2024 içinde* (ss. 112-113). Reuters Institute for the Study of Journalism.

NOW TV, Walt Disney Company EMEA'nın uluslararası sahiplik yapısıyla iktidar baskısına görece daha dirençli bir konumda olarak değerlendirilebilir.

2005'te CHP'nin kurduğu "muhalif" olarak adlandırılan blokta yer alan Halk TV, 2011'de kanalın sahiplik yapısı değişmiş olsa da çizgisini laik-muhalif olarak tanımlamaya devam ediyor.

Sözcü TV, İsviçre merkezli BEME Media A.G. çatısı altında laik-Kemalist muhalefet söylemine yakın olarak görülür.

İlke TV, hak odaklı barış gazeteciliğine en yakın profili çizen kanal durumunda. "Suriye" gündemine ilişkin yaptığı yayınlarda, Kürt kimliğini merkeze alan, hak temelli ve müzakere odaklı bir habercilik sergiliyor.

1.3. Kuzey ve Doğu Suriye'deki (Rojava) askeri ve siyasi gelişmeler

Tablo 1. 6 Ocak–6 Şubat 2026 tarihleri arasında Kuzey ve Doğu Suriye'deki (Rojava) askeri ve siyasi gelişmeler

Tarih	Olay	Açıklama
6 Ocak 2026	Halep'te başlayan saldırılar	Suriye geçici hükümetine bağlı güçler, 27 Aralık 2025'ten itibaren Halep'in Kürt yoğunluklu Şeyh Maksud ve Eşrefiye mahallelerini kuşattı. 6 Ocak'ta ise bölgede şiddetli çatışmalar başladı.
9 Ocak 2026	Ahmed eş-Şara –Barzani görüşmesi (18)	Suriye Geçiş Dönemi Cumhurbaşkanı Ahmed eş-Şara, Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Başkanı Mesut Barzanî'yi aradı.
11 Ocak 2026	Kürt mahallelerine saldırı (19)	Halep'in kuzeyindeki Kürt mahallelerinde altı gün süren yoğun saldırılar yaşandı.
13 Ocak 2026	Doğu Halep kırsalında askeri yığınak ve göç	Suriye geçici hükümetine bağlı güçler, SDG kontrolündeki Deyr Hafir–Meskene hattını 13 Ocak'ta “kapalı askeri bölge” ilan ederek bölgeye yığınak yaptı. Siviller bölgeden kaçmaya başladı.
17 Ocak 2026	Fırat'ın doğusundaki gruplarla SDG arasındaki gerginlik	SDG Genel Komutanı Mazlum Abdi, “Çatışma bölgelerindeki güçlerimizi Fırat'ın doğusunda konumlandıracağız” açıklaması yaptı. SDG'nin çekilmeye başladığı Deyr Hafir bölgesine Suriye geçici hükümetine bağlı güçler konumlandı.
18 Ocak 2026	Ateşkes ve entegrasyon (20)	Suriye Geçiş Dönemi Cumhurbaşkanı Ahmed eş-Şara ile SDG Genel Komutanı Mazlum Abdi arasında 14 maddelik “ateşkes ve entegrasyon” anlaşması imzalandı.
19 Ocak 2026	Mazlum Abdi – Eş-Şara görüşmesi	Mazlum Abdi, anlaşmanın ayrıntılarını ve uygulanmasını görüşmek üzere Şam'da Eş-Şara'yla bir araya geldi.

Tarih	Olay	Açıklama
20 Ocak 2026	"Bayrak indirme" olayı	Nusaybin-Qamişlo sınır hattındaki "Rojava" protestoları sırasında eski gümrük sahasındaki Türkiye bayrağı Suriye tarafındaki göstericiler tarafından indirildi. Sınırın Türkiye tarafında farklı bir noktada gözetilmesine alınan ve işkenceye maruz bırakılan bir yurttaşın görüntüleri, "bayrağı indiren kişi" olduğu iddiasıyla sosyal medyaya servis edildi.
21 Ocak 2026	"Saç örme" (kezi) protestoları	Kuzey ve Doğu Suriye (Rojava)'da devam eden saldırılar sırasında, geçici hükümet güçlerine mensup bir erkeğin, öldürdüğünü söylediği YPJ'li bir kadına ait saç örgüsünü videolla teşhir etmesine karşı başlatılan "saç örme" (kezi) protestoları.
24 Ocak 2026	İstanbul'da gerçekleşen protesto	Suriye geçici hükümetine bağlı güçlerin, Kuzey ve Doğu Suriye'ye (Rojava) saldırılarına karşı İstanbul'da düzenlenen protesto.
26 Ocak 2026	Kobani ve Haseke kırsalındaki çatışmalar	Geçici hükümete bağlı güçler ve onlarla birlikte hareket eden silahlı gruplar, pazar gecesi (25 Ocak) Kobani kırsalındaki Harab el-Aşk ve Celbiye köylerini ağır silahlarla hedef alması.
30 Ocak 2026	Şam yönetimi ve SDG arasında gerçekleşen anlaşma	Şam yönetimi ile SDG, 29 Ocak'ta vardıkları ve ana hatlarını 30 Ocak'ta kamuoyuna duyurdıkları anlaşmayla, 18 Ocak mutabakatının uygulanmasına ilişkin yeni düzenlemeler üzerinde uzlaştı.

(18) [bianet. \(2026, Ocak 9\). Eş-Şara, Barzani'yi aradı: Kürtlerin tüm haklarını garanti ediyoruz.](#)

(19) [bianet. \(2026, Ocak 12\). SOHR: Halep'teki Kürt mahallelerinde ağır hak ihlalleri yaşanıyor.](#)

(20) [bianet. \(2026, Ocak 18\). SDG ile Şam arasında 'ateskes ve entegrasyon' anlaşması.](#)

Tablo 2. Türkiye'deki barış sürecine dair notlar...

1 Ekim 2024'te MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yeni yasama yılı açılışında DEM Parti sıralarına giderek Eş Genel Başkan Tuncer Bakırhan ve partili milletvekilleriyle tokalaştı. Bu hareket yeni çözüm süreci için ilk adım olarak yorumlandı. 12 Ekim'de Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, bunu "olumlu ve anlamlı" bir gelişme olarak değerlendirdi. 2025'in ilk aylarında DEM Parti İmralı Heyeti, Abdullah Öcalan'la görüşmeler yaptı ve siyasi partilerle temaslarda bulundu. 27 Şubat'ta Öcalan'ın "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı" açıklandı; Öcalan, PKK'nin kendini feshetmesi ve silah bırakması gerektiğini söyledi, ancak bunun demokratik siyaset ve hukuki boyutun tanınmasını gerektirdiğini vurguladı. Ardından PKK ateşkes ilan etti ve çağrıya uyacağını açıkladı. 11 Temmuz'da Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi sınırları içindeki Süleymaniye'de düzenlenen silah bırakma töreninde, Bese Hozat'ın da aralarında bulunduğu bir grup PKK'li silahlarını yaktı. Erdoğan, bu adımın ardından Meclis'te komisyon kurulacağını duyurdu. 5 Ağustos'ta "Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu" kuruldu; İYİ Parti üye vermediği için komisyon 48 üyeye çalışmaya başladı. Komisyon, ağustos-aralık aylarında bakanlıklar, kamu kurumları, barolar, hak örgütleri, sendikalar, akademisyenler ve farklı toplumsal kesimlerden 134 kişi ve kuruluşu dinledi. 24 Kasım'da AKP, MHP ve DEM Parti'den üç komisyon üyesi İmralı'da Abdullah Öcalan'la görüştü. Komisyon, 4 Aralık'ta dinlemeleri tamamlayarak nihai raporunu hazırlamaya başladı. Komisyon raporu 18 Şubat 2026'da kabul edildi. Ardından süreç yasal düzenleme aşamasına geçti.

Barış ve Demokratik Toplum Süreci kapsamında hazırlanan ve kamuoyunda "çerçeve yasa" olarak bilinen "Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Teklifi" 5 Ağustos'ta TBMM'ye sunuldu, 10 Ağustos'ta yasalaştı ve 18 Ağustos'ta Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kanun kapsamında oluşturulan Millî Dayanışma ve Bütünleşme Koordinasyon Kurulu, 24 Ağustos'ta Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz başkanlığında ilk toplantısını yaptı. Kurul, adli ve hukuki işler, izleme ve tespit, sosyal uyum ve bütünleşme ile silahsızlanma ve stratejik koordinasyon alanlarında dört alt komisyon kurdu.

2. Hak odaklı barış gazeteciliği

Barış gazeteciliği tartışmasının tarihsel arka planı, Johan Galtung ve Mari Holmboe Ruge'un 1965 yılında haber değerleri üzerine yürüttükleri çalışmaya dayanıyor. Bu çalışma, medyanın çatışma, şiddet, olumsuzluk ve seçkin aktörleri hangi haber değeri ölçütleriyle öne çıkardığını sorguluyor. Galtung'un daha sonra geliştirdiği negatif ve pozitif barış ayrımı ise barışın nasıl tanımlandığına ilişkin kavramsal zemini oluşturuyor. Negatif barış doğrudan şiddetin ve silahlı çatışmanın bulunmadığı durumu ifade ederken, pozitif barış yoksulluk, ayrımcılık, eşitsizlik ve hak ihlalleri gibi yapısal şiddet biçimlerinin ortadan kaldırılmasını da kapsıyor. (21)

Lynch ve McGoldrick (22) bu kavramları daha sonra gazetecilik pratiğine uyguladılar. Barış gazeteciliğini, editör ve muhabirlerin hangi olayları haberleştirecekleri, hangi kaynaklara başvuracakları ve olayları nasıl çerçeveleyecekleri konusunda yaptıkları seçimler bütünü olarak tanımladılar. Burada altı çizilen nokta, haberciliğin bir tercih meselesi olduğu ve çatışma çözümüne zemin hazırlamanın gazetecilik pratiğinin bir gereği olduğudur. Bu yaklaşım, çatışmayı yalnızca iki taraf arasındaki mücadeleye, askerî ilerlemeye ve kazanan-kaybeden karşıtlığına indirgemiyor. Çatışmanın tarihsel ve yapısal nedenlerine, farklı toplumsal aktörlere ve şiddet dışı çözüm ihtimallere öncelik veriyor.

(21) Galtung, J. (1976). "Three Approaches to Peace." İçinde *Peace, War and Defence: Essays in Peace Research*, Cilt II. Copenhagen: Christian Ejlers.

(22) Lynch, J. ve McGoldrick, A. (2005). *Peace Journalism*. Stroud: Hawthorn Pres

Sevda Alankuş, barış gazeteciliğini feminist epistemoloji ve hak haberciliğiyle birlikte düşünerek “hak odaklı barış gazeteciliği” kavramsal çerçevesini öneriyor. Bu yaklaşım gerilim ve çatışma konularının hak odaklı bir perspektifle ele alınmasını, şiddet dışı çözüm yollarının görünür kılınmasını ve gazetecinin haber üretiminin sonuçlarına ilişkin etik sorumluluk üstlenmesini gerektiriyor. Barış gazeteciliği bu anlamda teknik bir haber yazım yöntemi veya yalnızca “iyi gazetecilik” olarak tanımlanmıyor. Özellikle Türkiye gibi siyasal ve toplumsal kutuplaşmanın güçlü olduğu toplumlarda, barıştan yana politik ve etik bir konumlanmayı içeren dinamik bir gazetecilik pratiği öneriyor.

Hak odaklı barış haberciliği, Galtung’un pozitif barış yaklaşımından hareketle barışı yalnızca savaşın veya doğrudan şiddetin yokluğu olarak görmüyor. Barış, yapısal ve kültürel şiddetin azaltıldığı, farklı kimliklerin haklarının güvence altına alındığı ve sosyal adaletin sağlandığı bir “adil barış” durumu olarak ele alınıyor. Böylece barış haberciliğinin konusu yalnızca silahlı çatışmalar olmaktan çıkıyor; toplumsal cinsiyet, etnik kimlik, dil, din, mezhep ve sınıf temelli eşitsizlikler de bu yaklaşımın kapsamına giriyor.

Feminist epistemoloji, yerleşik gazeteciliğin tarafsız, konumsuz ve hiçbir yere ait olmayan bir bilgi üreticisi varsayımını sorguluyor. Gazetecinin çalıştığı kurum, erişebildiği kaynaklar, kullandığı dil ve içinde bulunduğu siyasal ortam haber üretimini etkiliyor. Bu etkilerin görünmez kılınması, egemen kaynakların bilgisinin tarafsız ve kendiliğinden doğru kabul edilmesine; kadınların, sivillerin ve dışlanan toplulukların anlatılarının ise öznel veya doğrulanmaya muhtaç görülmesine yol açabiliyor.

Feminist epistemoloji tartışması, yerleşik gazeteciliğin etik kodlarında normalleşmiş olan eril yaklaşıma ve “nesnellik” iddiasına eleştiri getiriyor. Ötekileştirme ile toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkiyi de görünür kılıyor. Kadınlar ve dışlanan topluluklar, haberlerde yalnızca mağdur, kayıp, yaralı veya hakkında konuşulan gruplar olarak yer aldıklarında görünür olabiliyorlar; ancak bu görünürlük onları hak öznesi hâline getirmiyor. Hak öznesi olmak, kişilerin kendi deneyimleri, bilgileri ve siyasal talepleriyle konuşabilmesini gerektiriyor. Gazetecinin sorumluluğu da “haberimi doğru ve dengeli yaptım” biçimindeki geleneksel mesleki yeterlilikle sınırlı kalmıyor. Haberinin eşitsiz güç ilişkileri içindeki sonuçlarını izlemesini, dışlanan taraflara karşı sorumluluğunu sürdürmesini ve konuyu tek bir haber anıyla sınırlamamasını içeriyor.

Bu çerçevede hak odaklı barış haberciliği:

- **Barıştan yana politik ve etik bir tercih içeriyor:** Bu tercih, çatışmanın taraflarından birinin bütün eylemlerini desteklemek değil; şiddeti kaçınılmazlaştıran ve bazı toplulukları meşru hedef hâline getiren anlatılara mesafe koymak anlamına geliyor.
- **Pozitif barışı merkeze alıyor:** Yoksulluk, ayrımcılık, eşitsizlik ve hak ihlalleri gibi yapısal şiddet biçimlerini gündemdeki sürekliliğini sağlamaya öncelik veriyor.
- **Feminist epistemoloji ve etik üzerine kuruluyor:** Bilginin kim tarafından, hangi koşullarda ve hangi güç ilişkileri içinde üretildiğini sorguluyor. Yerleşik gazeteciliğin etik kodlarında ve normalleşmiş eril yaklaşımı sorguluyor.
- **“Öteki” merkezli bir habercilik pratiği öneriyor:** Dışlanan toplulukların yalnızca hakkında konuşulan kişiler değil, kendi bilgi ve talepleriyle konuşabilen hak özneleri olarak haberde yer almasına öncelik veriyor.

- **Gazetecinin sorumluluk alması gerektiğinin altını çiziyor:** Gazeteci için “haberimi doğru ve dengeli yaptım” iç huzuru yeterli değildir; söylemin dışında kalan ötekilere dair sürekli bir sorumluluk duygusuyla hareket etmelidir. Dil, görüntü, haber başlığı ve kaynak seçimlerinin şiddeti yeniden üretip üretmediğine; kutuplaşmayı artırıp artırmadığına ve şiddet dışı çözüm ihtimallerini daraltıp daraltmadığına dair “bir tür huzursuzluk haliyle” hareket etmelidir.

Barış gazeteciliğinin karşısında konumlanan savaş gazeteciliği ise çatışmayı çoğunlukla kazanan-kaybeden, ilerleme-geri çekilme ve zafer-yenilgi karşıtlıkları üzerinden kuruyor. Şiddetin görünür sonuçlarına ve askerî gelişmelere odaklanırken tarihsel nedenleri, yapısal eşitsizlikleri ve farklı toplumsal aktörleri geri plana itiyor. Resmî ve askerî kaynaklarını öncelikli bilgi üretim alanları olarak görüyor; “biz” ve “onlar” ayrımını güçlendiriyor. Barışı ise müzakere, hak ve toplumsal uzlaşmadan çok taraflardan birinin yenilgisi, silah bırakması veya merkezî otoriteye bağlanması sonucunda ortaya çıkan bir durum olarak sunabiliyor.

Bu kuramsal çerçeve, rapordaki televizyon yayınlarının değerlendirilmesine temel oluşturuyor. Televizyonda editoryal tercih yalnızca haber metninde kullanılan sözcüklerde ortaya çıkmıyor. Sunucunun ve dış sesin tonlaması, görüntü seçimi ve tekrarı, ekran yazıları (KJ/altbant), haritalar, kurgu, program formatı ve kaynaklara tanınan söz alanı birlikte anlam üretiyor. Ölçülü görünen bir haber metni, dramatik dış ses, sürekli tekrarlanan çatışma görüntüleri veya “hain saldırı”, “örgüte ağır darbe” ve “tasfiye” gibi ekran yazılarıyla daha sert bir çerçeve kazanabiliyor.

Bu nedenle rapordaki nicel ve nitel bulgular, yalnızca kanalların hangi sözcükleri ne sıklıkta kullandığını göstermiyor. Sözcüğün kim tarafından söylendiğine, kanalın aktarılan sözle arasına mesafe koyup koymadığına, hangi aktörlerin bilgi kaynağı olarak kabul edildiğine ve kriz anlarında barış dilinin korunup korunamadığına da bakıyor. Hak odaklı barış haberciliği böylece çatışmanın olmadığı dönemlerde kullanılan uzlaşmacı bir dilden çok, gerilimin yükseldiği anlarda da hak öznelerini, eleştirel mesafeyi ve şiddet dışı çözüm ihtimalini koruyabilen bir editoryal süreklilik olarak değerlendiriliyor.

3. Yöntem ve veri seti

Araştırma, 6 Ocak-6 Şubat 2026 tarihleri arasında CNN Türk, atv, NOW TV, Halk TV, Sözcü TV ve İlke TV'de yayımlanan ana haber bültenleri ile tartışma programlarını kapsıyor. Veri seti, kanalların resmî YouTube hesaplarından derlenen 303 yayının otomatik altyazılar aracılığıyla yazılı metne dönüştürüldüğü 225 bin 460 cümleden oluşuyor. Araştırma süreci, haber metinlerine dair veri setinin oluşturulması, etiketleme, tematik modelleme, anahtar sözcük analizi ve hak odaklı barış haberciliği söylem analizi ve televizyon kanallarından muhabir ve haber müdürleriyle yapılan derinlemesine mülakatları kapsıyor.

3.1. Veri seti

Kanallar araştırma veri setinde aynı büyüklükte temsil edilmiyor (Tablo 3). Halk TV ve İlke TV'nin toplam oranları veri setindeki toplam cümlelerin yarısından fazlasını oluştururken NOW TV ve atv'nin toplam payı yaklaşık yüzde 10'da kalıyor. Veri setindeki pay oranları ilgi dönemde Suriye gündeminin kanallardaki yoğunluğuna dair bir fikir veriyor. kalıyor. Veri setindeki pay oranları ilgili dönemde Suriye gündeminin kanallardaki yoğunluğuna dair bir fikir veriyor.

Tablo 3. Veri setinin kanal ve program formatlarına göre dağılımı

Kanal	Program Türleri	Cümle	Yayın	Ort. cümle/yayın	Veri setindeki pay (%)
Halk TV	Ana Haber, Sansürsüz, Gökmen Karadağ ile Açıkça	58.394	51	1.145	%25,9
İlke TV	Ana Haber, Konuşma Zamanı, Medya Zamanı	57.756	84	688	%25,6
CNN Türk	Ana Haber, Tarafsız Bölge	46.605	42	1.110	%20,7
Sözcü TV	Ana Haber, Karşı Karşıya, Türkiye'nin Sözü	40.065	58	691	%17,8
NOW TV	Ana Haber, Filtresiz, 30 Dakika	12.412	37	336	%5,5
atv	Ana Haber, Haftasonu Ana Haber	10.228	31	330	%4,5
Toplam		225.460	303	744	%100,0

Bülten başına ortalama cümle sayısı Halk TV ve CNN Türk'ün daha uzun, NOW TV ve atv'nin ise daha kısa formatlarına dair ipucu veriyor. Bu fark, tartışma programlarının bağlam geliştirme potansiyeli ile kısa ana haber formatlarında resmî kaynakların ve merkezî anlatının daha kolay ağırlık kazanmasına ilişkin nitel okumayı destekleyebilir.

3.2 Summarify nicel veri analizi (EK-1)

Veri setindeki her cümle büyük dil modeli (LLM) kullanılarak altı farklı söylem ekseninde etiketlendi. Nicel analiz, sorunlu ifadeleri kesin olarak sınıflandıran bağımsız bir değerlendirme olarak alınmadı; nitel incelemeye yön veren bir tarama aracı olarak kullanıldı. Bu nedenle otomatik etiketler tek başına araştırma sonucu olarak kabul edilmedi. İfadenin kim tarafından söylendiği, kanalın kendi sesiyle mi yoksa bir kaynağa atıfla mı aktarıldığı ve yayın içindeki bağlamı nitel analiz sırasında yeniden değerlendirildi.

3.3. Hak odaklı barış haberciliği söylem analizi

Nitel söylem analizi, 6 Ocak Halep saldırıları, 18 Ocak ateşkesi, 20 Ocak bayrak olayı, 21 Ocak saç örme protestoları, 24 Ocak İstanbul protestosu, 26 Ocak Kobanî -Haseke kırsalındaki çatışmalar ve 30 Ocak mutabakatı gibi kırılma noktalarına odaklandı. Yayınlar, adlandırma, kaynak çeşitliliği, hak öznelerinin söz alanı, çatışmanın bağlamlandırılması, şiddet dışı çözüm ihtimalleri, toplumsal cinsiyet, görüntü ve ses kullanımı ile kriz anlarındaki editoryal tepki bakımından karşılaştırıldı. Ana haber bültenleri ile tartışma programlarının üretim ve sunum koşulları arasındaki farklılıklar analiz sırasında dikkate alındı.

3.4. Yarı yapılandırılmış görüşmeler

Araştırmanın bir diğer aşamasında, araştırma kapsamında olmayan kanalları da içeren farklı televizyon kanallarında çalışan muhabir ve haber müdürleriyle anonim olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirildi.

Görüşmelerde gazetecilerin mesleki deneyimleri ve habercilik anlayışları; haber değerinin nasıl belirlendiği; haberin ekrana gelene kadar geçtiği editoryal aşamalar; dil, kaynak, görüntü ve konuk seçimleri; editoryal öncelikler; ana haber ve tartışma programları arasındaki farklılıklar; üretim süreçleri; denetim mekanizmaları ve çalışma koşullarına dair sorular soruldu.

Görüşmeler, kanal yayınlarına ilişkin söylem analizini doğrulayan bir kaynak olarak değil, Türkiye’de hak odaklı barış haberciliğini sınırlayan ve mümkün kılan yapısal, kurumsal ve mesleki koşulları anlamak amacıyla kullanıldı. Görüşmelerden elde edilen bulgular raporun “Türkiye’de Barış Haberciliğinin İmkânları ve Sınırlılıkları” bölümünde tematik olarak değerlendiriliyor.

4. Nicel verilerin anlattıkları

Bu bölüm, araştırmanın nicel verilerinden hareketle yayınların genel görünümünü ortaya koyuyor. Kanallara ilişkin nicel değerlendirmeler kısmında seçilmiş söylem eksenleri ve dönemsel değişimler yer alıyor. Kürt meselesine ilişkin nicel değerlendirmeler kısmında değişimler adlandırma, kutuplaştırma, ötekileştirme, olumsuz duygu ve nefret söylemi gibi ölçütler üzerinden inceleniyor.

Bu bölüm nasıl okunmalı?

Bu bölümde kullanılan nicel veriler kanal analizlerinin yerine geçmiyor. Nicel dağılımlar; adlandırma, kaynak hiyerarşisi, kırılma dönemleri ve program formatı üzerine yürütülen hak odaklı barış haberciliği söylem analizinin hangi veri örüntüleriyle ilişkili olduğuna dair bir başlangıç noktası sunuyor.

Seçilen nicel bulgular

- **Dönemsel değişim:** Güvenlik, müzakere ve kutuplaşma dilinin kırılma noktalarıyla birlikte değiştiğini görünür kılıyor.
- **Kanal farkları:** Aynı olayın farklı kanallarda farklı söylem eksenlerini harekete geçirebildiğini ortaya koyuyor.

TEMEL SINIRLILIK: “Olumsuz duygu” ve “en az bir eksenle etiketli cümle” oranları doğrudan etik ihlal ya da barış haberciliği başarısızlığı anlamına gelmiyor. Şiddeti eleştiren bir cümlenin de olumsuz duygu etiketi alabileceğini dikkate almak önem taşıyor.

YÖNTEM NOTU: Veri raporundaki etiketler cümle düzeyinde büyük dil modeliyle üretildi. Bu nedenle bütün nicel sonuçlar nitel çözümlemeyle birlikte düşünülp yorumlanmalı.

4.1. Kanallara ilişkin nicel değerlendirmeler

4.1.1. Seçilmiş söylem eksenlerinde kanal karşılaştırması

Olumsuz duygu, kutuplaştırıcı dil ve en az bir eksenle etiketlenen cümle oranları kanallar arasındaki bazı farklılıkları görünür kılar; ancak bu oranlar tek başına editoryal yaklaşımı açıklamaz.

- **Öne çıkan oranlar:** NOW TV olumsuz duygu ve kutuplaştırıcı dilde, Halk TV ise kutuplaştırıcı dil oranında üst sıralarda yer alıyor.
- **Yakın oranlar:** İlke TV, CNN Türk ve Sözcü TV’nin toplam etiketli cümle oranlarının birbirine yakın olması, aynı nicel düzeyin farklı editoryal pratiklerin bir sonucu olabileceğine dair bir tartışma alanı açıyor.
- **Görünmeyen farklılıklar:** Kaynak seçimi, adlandırma, konuşmacı konumu ve hak öznelerinin haberdeki yeri toplu oranların içinde görünmez kalıyor.

SINIRLILIK: Tablo, kanalları “barış haberciliğini benimseyen” veya “barış haberciliğinin karşısında bir duruş sergileyen” şeklinde kategorileştirmiyor. Olumsuz duygu oranı çatışmanın niteliğinden, seçilen haber kesitlerinden ve otomatik etiketlemenin bağlamı sınırlı okumasından etkilenebilir.

Tablo 4. Seçilmiş söylem eksenlerinde kanal karşılaştırması

Kanal	Olumsuz duygu	Kutuplaştırıcı dil	En az bir eksenle etkili cümle
CNN Türk	%28,9	%11,6	%33,3
Halk TV	%38,3	%22,5	%43,2
NOW TV	%55,1	%24,8	%58,7
Sözcü TV	%28,7	%12,9	%32,2
atv	%44,4	%8,6	%45,9
İlke TV	%29,7	%14,4	%32,3

4.1.2. Kanal başına yoğunluğun görüldüğü gün sayısı

En yüksek yoğunluğun görüldüğü gün (peak day) sayısı, kanalın inceleme dönemi boyunca kendi olağan söylem düzeyinden kaç gün belirgin biçimde saptığını gösterir. Kanalların mutlak oranlarını değil, kendi içlerindeki dalgalanmayı ölçer.

- **NOW TV:** En fazla yoğunluk gününe sahip olması, kısa yayın yapısında gündemin ve seçilen haber kesitlerinin günlük oranlarının daha hızlı değişebilmesiyle ilişkili olabilir.
- **İlke TV:** Daha az yoğunluk göstermesi, söylemin dönem içinde daha istikrarlı kalmasıyla açıklanabilir.

Tablo 5. Kanal bazında yüksek yoğunluğun görüldüğü gün sayısı

Kanal	Peak day sayısı
NOW TV	10
Halk TV	8
CNN Türk	6
Sözcü TV	6
atv	5
İlke TV	4

4.1.3. 20 Ocak “bayrak indirme” haberlerindeki söylem yoğunlaşması

20 Ocak’ta medyaya “bayrak indirme” olarak yansıyan olay, kanalların büyük kısmında ortak bir söylem kırılması yaratıyor; ancak yoğunlaşan söylem eksenini kanaldan kanala değiştiriyor.

- **atv:** Olumsuz, saldırgan ve kutuplaştırıcı dil yoğunlaşıyor.
- **CNN Türk:** Kutuplaştırıcı dil öne çıkıyor.
- **Halk TV:** Ötekileştirme ekseninde yükseliş görülüyor.
- **Sözcü TV:** Nefret söylemini izleyen günlerde saldırgan ve kutuplaştırıcı dil belirginleşiyor.

ÖRNEKLEM NOTU: Günlük oranlar farklı büyüklükteki cümle kümelerine dayanıyor. NOW TV ve atv’deki anomaliler yaklaşık 200–300 cümlelik günlerden, Sözcü TV’deki bazı anomaliler ise bini aşan cümlelik günlerden hesaplanıyor.

Tablo 6. 20 Ocak bayrak olayı çevresindeki söylem anomalileri

20-22 Ocak arasında saptanan günlük anomalileri gösterir. “peak day” ilgili kanal ve ekseninde günlük oranın kanal ortalamasının 1,5 standart sapma üzerine çıktığı günü ifade eder.

Kanal	Tarih	Anomali eksen	Günlük oran	N
CNN Türk	21 Ocak	Kutuplaştırıcı dil	%25,2	648
Halk TV	20 Ocak	Nefret söylemi / ötekileştirme	%2,7 / %5,5	595
Halk TV	21 Ocak	Ötekileştirme	%6,4	624
NOW TV	21 Ocak	Nefret söylemi	%2,4	207
Sözcü TV	20 Ocak	Nefret söylemi	%2,4	1.209
Sözcü TV	21 Ocak	Nefret söylemi	%2,7	1.557
Sözcü TV	22 Ocak	Saldırgan dil / kutuplaştırma	%16,9 / %24,4	266
atv	20 Ocak	Olumsuz / saldırgan / kutuplaştırma	%56,3 / %16,8 / %21,3	268
İlke TV	20-22 Ocak	Peak day tablosunda anomali yok	-	-

4.1.4. Kronolojik nicel örüntülerin nitel karşılığı

Kronolojik veriler, barış ve güvenlik dilinin sabit kanal özellikleri olmadığını; sahadaki askerî ve diplomatik gelişmelerle birlikte değiştiğini gösteriyor.

- 6-13 Ocak: Halep saldırılarıyla birlikte güvenlik, operasyon ve örgüt dili artıyor.
- 18-19 Ocak: Ateşkesle birlikte siyaset ve müzakere sözcükleri daha görünür hâle geliyor.

- 20-22 Ocak: “Bayrak indirme” olayı çevresinde kutuplaştırıcı ve ötekileştirici eksenler yeniden yoğunlaşıyor.
- 21-24 Ocak: Çatışma ve şiddet grubundaki kısa artış görülüyor. Saç örme eylemi ve protestolar sınırlı şekilde kanal gündemlerinde yer alıyor.
- 30 Ocak sonrası: Mutabakatla birlikte genel söylem yoğunluğunda kısmi bir gerileme görülüyor; güvenlik çerçevesi bütünüyle kaybolmuyor.

TEMEL BULGU: Barış haberciliği dili birçok yayında kalıcı bir editoryal ilke olarak değil, diplomatik gündemin açtığı geçici bir söylem alanı olarak yer alıyor. Nicel veri bu alanın ne zaman açılıp daraldığını gösteriyor.

Tablo 7. Kronolojik nicel örüntülerin nitel çözümlemeyle ilişkisi

Tablo, anahtar sözcük ve dönem karşılaştırmalarındaki değişimleri raporun kırılma noktalarıyla birlikte özetliyor.

Dönem	Nicel örüntü	Nitel çözümlemeyle ilişkisi
6-13 Ocak	Güvenlik/operasyon ve terör/örgüt dilinde yükseliş	Halep çatışmalarının askerî hareketlilik, kontrol ve tehdit üzerinden kurulması
18-19 Ocak	Siyaset/müzakere diline doğru kayma	Ateşkes ve temasların diplomatik sözcükleri görünür kılması
20-22 Ocak	Kutuplaşma, nefret ve ötekileştirme anomalilerinin kümelenmesi	Bayrak olayının kısa diplomatikleşmeyi kesintiye uğratması
21-24 Ocak	Çatışma/şiddet grubunda kısa süreli artış; protesto günlerinde kanal farkları	Saç örme eylemleri ve protestoların seçici biçimde görünür olması
30 Ocak sonrası	Genel söylem yoğunluğunda kısmi gerileme	Mutabakatla birlikte dilin yeniden diplomatikleşmesi; güvenlik çerçevesinin bütünüyle kaybolmaması

4.1.5. Kanal bazlı konu kümeleri: Suriye hangi gündem içinde yer alıyor?

Kanal bazlı konu kümeleri (BERTopic), Suriye'nin kanalların genel yayın gündemi içinde farklı konu kümeleriyle ilişkilendirildiğini gösteriyor.

- CNN Türk - Savunma ve dış politika
- NOW TV - PKK ve barış süreci
- Sözcü TV - Çatışmalar
- İlke TV - Kürt mahalleleri
- Halk TV ve atv - Suriye, en büyük ilk üç konu kümesi arasında yer almıyor.

SINIRLILIK: Bu sonuç Suriye'nin yayın süresindeki veya bütün cümleler içindeki kesin payını göstermez. Konular her kanal için ayrı modellenmiş ve sunulan tabloda konu yüzdeleri yer almıyor. Bu nedenle BERTopic, "Suriye ne kadar gündemdeydi?" sorusundan çok "Suriye hangi genel gündem çerçevesine yerleştirildi?" sorusuna yanıt veriyor.

Tablo 8. BERTopic: Suriye hangi gündem içinde yer alıyor?

BERTopic analizi, Suriye konusunun kanalların genel yayın gündemi içinde farklı konu kümeleriyle ilişkilendirildiğini gösteriyor. Tablo, Suriye'nin hangi genel gündem alanlarına yerleştirildiğini karşılaştırmalı olarak özetliyor.

Kanal	BERTopic'teki görünüm	Yalın okuma
CNN Türk	Savunma/dış politika, adli süreçler, liderlik haberleri	Suriye, güvenlik ve devletlerarası siyaset içinde yer alıyor.
Halk TV	Mahkeme/yargı, MHP/erken seçim, şiddet olayları, ateşkes	Mahkeme/yargı ve iç siyaset kümeleri daha baskın görünüyor. Suriye ilk üç kümede yer almıyor.
NOW TV	PKK/Suriye barış süreci (811 cümle), siyasi tartışmalar	Suriye, Türkiye'deki çözüm tartışmalarıyla birlikte ele alınıyor.

Kanal	BERTopic'teki görünüm	Yalın okuma
Sözcü TV	Suriye/Türkiye ilişkileri, diplomatik çatışmalar	Askerî gelişme ve çatışma çerçevesi öne çıkıyor.
atv	Kar/hava, trafik, TV program duyuruları, terör/ateşkes	Hava, trafik ve program duyuruları daha baskın görünüyor.
İlke TV	Suriye ve çatışmalar, barış ve toplum, Kürt mahalleleri	Yerel toplum ve Kürt meselesiyle bağlantılı bir çerçeve oluşuyor.

OKUMA NOTU: Bu sonuçlar Suriye'nin yayın süresindeki veya bütün cümleler içindeki kesin payını göstermez. Konular her kanal için ayrı modellenmiştir ve sunulan veride konu yüzdeleri bulunmamaktadır. Bu nedenle tablo, "Suriye ne kadar gündemdeydi?" sorusundan çok "Suriye hangi genel gündem çerçevesine yerleştirildi?" sorusuna yanıt verir.

4.2. Kürt meselesine dair konuların nicel değerlendirmesi

Seçilen nicel bulgular, Kürt meselesinin televizyon söyleminde ne kadar görünür olduğu kadar hangi adlandırma ve hangi bağlamlarda görünür olduğunun belirleyici olduğunu gösteriyor.

- Genel kanal ortalamaları görece düşük görünse bile Kürt meselesine dair cümlelerde kutuplaştırma, ötekileştirme ve nefret söylemi belirgin biçimde artabiliyor.
- Söylem, ana haber ile tartışma programı, 20 Ocak öncesi ile sonrası ve 30 Ocak mutabakatının ardından aşağıda belirtildiği üzere farklı yönlerde değişiyor.

4.2.1. Kürt meselesine dair konularda belirli söylem eksenlerinde yoğunlaşma

atv: Kürt meselesine dair cümlelerde kutuplaştırma yüzde 57,3'e, ötekileştirme yüzde 50,3'e çıkıyor.

CNN Türk: Kutuplaştırma ve ötekileştirme belirgin biçimde yükseliyor.

Nefret söylemi: Genel veri içinde yüzde 1 çevresindeyken CNN Türk, NOW TV ve Halk TV'de Kürt konulu cümlelerde yüzde 6,8–9,6 aralığına ulaşıyor.

YORUM: Düşük genel ortalamalar, belirli bir kimlik veya konu çevresindeki yoğunlaşmayı görünmez kılabiliyor. Özellikle atv ve CNN Türk'te Kürt meselesi, genel söylem ortalamasının örttüğü ayrı bir güvenlik ve karşıtlık alanı oluşturuyor.

Tablo 9. Belirli söylem eksenlerinde yoğunlaşma

Genel oranlarla Kürt meselesine dair cümlelerdeki oranlar arasında karşılaştırılabilen kutuplaştırma, ötekileştirme ve nefret söylemi örneklerini bir araya getiriyor.

Kanal	Eksen	Genel	Kürt meselesine dair	Değişim
atv	Kutuplaştırma	%8,6	%57,3	6,7 kat
atv	Ötekileştirme	%3,5	%50,3	14,4 kat
CNN Türk	Kutuplaştırma	%11,6	%37,7	3,2 kat
CNN Türk	Ötekileştirme	%4,5	%27,2	6,0 kat
CNN Türk	Nefret söylemi	%1,0	%9,6	9,6 kat
NOW TV	Nefret söylemi	%1,0	%9,5	9,5 kat
Halk TV	Nefret söylemi	%0,9	%6,8	7,6 kat

4.2.2. Adlandırma ve ötekileştirme

CNN Türk ve atv: Ötekileştirme hedefleri ağırlıklı olarak örgüt adları ve “terör” sözcükleri üzerinden kuruluyor.

İlke TV: “Kürtler” sözcüğü sık geçiyor

Temel ayrım: Aynı nicel etiket, kanallar arasında aynı söylemsel işleve karşılık gelmiyor.

YORUM: İlke TV'deki “Kürtler” sözcüğüne dair yüksek hedef sayısı tek başına ötekileştirilme anlamına gelmiyor. “Kürtler” sözcüğünün daha sık adlandırılması, eleştirilen sözlerin aktarılması veya Kürt karşıtı söylemin görünür kılınması sayımı etkileyebilir. Belirtilen hedef kelimeleri cümlelerin sahibi ve kanalın sözle kurduğu mesafeye birlikte incelenmelidir.

Tablo 10. Adlandırma ve ötekileştirme

Üç kanalda Kürt meselesine dair ötekileştirme oranı, en sık görülen hedef ifadeleri ve baskın adlandırma biçimleri

Kanal	Kürt meselesine dair hedef / ötekileştirme	En sık rastlanan ifadeler	Baskın adlandırma
CNN Türk	%22,5	SDG (51); YPG (49); “terör örgütü” (39)	Örgüt adları ve güvenlik dili
atv	%32,2	Kürtler (373); Kürt (64); Kürtlerin (42)	Etnik kimliğin doğrudan adlandırılması
İlke TV	%32,6	“terör örgütü” (14); PKK/YPG (12); “teröristler” (10)	Güvenlik ve tehdit dili

4.2.3. Kürt meselesine dair konularda ana haber ve tartışma programı farkı

Halk TV ve NOW TV: Kürt meselesine dair cümlelerdeki etiketli oran ana haberlerde tartışma programlarından belirgin şekilde daha yüksek.

İlke TV: Tartışma programları Kürt meselesine daha fazla yer veriyor.

atv: Tartışma programı değeri raporlanmadığı için formatlar arası sonuç çıkarılamıyor.

YORUM: Sonuçlar, kısa ve merkezî ana haber anlatısının daha kesin adlandırmalar kurabildiğine; tartışma programlarının ise bağlam ve farklı görüş için daha geniş alan açabildiğine ilişkin nitel değerlendirmeyi destekliyor. Görünürlük ile söylemin niteliği aynı ölçüt değildir.

Tablo 11. Ana haber ve tartışma programı farkı

Kanal	Ölçüt	Ana haber	Tartışma	Fark
Halk TV	Kürt meselesine dair cümlelerde sorunlu oran	%56,2	%39,0	Ana haberde +17,2
NOW TV	Kürt meselesine dair cümlelerde sorunlu oran	%64,2	%45,2	Ana haberde +19,0
atv	Kürt meselesine dair cümlelerde kutuplaştırma	%57,3	Raporlanmıyor	Ana haber değeri çok yüksek
İlke TV	Kürt meselesine dair cümlelerin yayın içindeki payı	%8,4	%10,5	Tartışmada +2,1

4.2.4. 20 Ocak “bayrak indirme” olayı öncesi ve sonrasında Kürt meselesine dair cümleler

Halk TV: Üç söylem ekseninin birlikte yükseldiği tek kanal.

CNN Türk ve NOW TV: Kutuplaştırma artarken ötekileştirme geriliyor.

Sözcü TV ve İlke TV: Üç eksenin tamamında düşüş görülüyor.

atv: Kutuplaştırma ve ötekileştirme düşerken olumsuz duygu yükseliyor.

YORUM: “Bayrak indirme” olayı bütün kanalları aynı yönde etkilemiyor. Millî güvenlik çerçevesi farklı kanallarda farklı söylem eksenleri üzerinden kuruluyor, bu ayrışma tek bir toplam oranla görülemiyor.

Tablo 12. 20 Ocak öncesi ve sonrasında Kürt meselesine dair cümleler

“Bayrak indirme” olayı öncesi ve sonrasında kutuplaştırma, ötekileştirme ve olumsuz duygu eksenlerindeki yüzde değişimi

Kanal	Kutuplaştırma	Ötekileştirme	Olumsuz duygu
Halk TV	+10,0	+7,2	+11,1
CNN Türk	+4,0	-0,1	-6,5
NOW TV	+2,7	-5,1	+3,1
Sözcü TV	-6,7	-3,9	-5,3
atv	-7,8	-16,6	+9,2
İlke TV	-4,8	-4,1	-3,9

4.2.5. Kürt meselesine dair cümlelerin dönemsel söylem profili

20-30 Ocak: Kürt meselesine dair cümlelerin veri içindeki payı yüzde 6,6'ya, nefret söylemi yüzde 7,6'ya çıkıyor.

30 Ocak sonrası: Toplam sorunlu oran yüzde 48,7'den yüzde 31,8'e geriliyor; kutuplaşma, ötekileştirme ve nefret söylemi de azalıyor.

Gündem ilişkisi: Yoğun dönem "bayrak indirme", saç örme eylemleri ve protestoların aynı gündem içinde yer aldığı aralığa karşılık geliyor.

YORUM: Mutabakat sonrasındaki düşüş, diplomatik gelişmenin dili yumuşattığını gösteriyor; ancak bu gerileme kanallara eşit dağılmıyor. Bu dönüşümün nitel tartışmalarla birlikte değerlendirilmesi önem taşıyor.

Tablo 13. Kürt meselesine dair cümlelerin dönemsel söylem profili

Dönem	N	Verideki pay	Sorunlu	Kutuplaşma	Ötekileştirme	Nefret
6-20 Ocak	4.853	%5,0	%46,9	%30,9	%20,0	%6,4
20-30 Ocak	4.545	%6,6	%48,7	%31,6	%18,4	%7,6
30 Ocak sonrası	1.993	%3,4	%31,8	%21,5	%14,6	%4,3

4.2.6. 30 Ocak mutabakatı sonrasında sorunlu oran söylem yoğunluğu

İlke TV: Sorunlu oran 23,4 yüzde puan düşüyor.

Halk TV: Sorunlu oran 19,1 yüzde puan düşüyor.

CNN Türk: 1,9 puanlık değişimle oran neredeyse aynı kalıyor.

YORUM: İlke TV ve Halk TV'deki düşüş, anlaşmanın müzakere ve siyasi çözüm diline alan açmasıyla ilişkilendirilebilir. CNN Türk'teki süreklilik ise Kürt konularının anlaşma sonrasında da güvenlik ve entegrasyon çerçevesinde ele alındığı yönündeki nitel okumayı destekliyor.

Tablo 14. 14 -30 Ocak mutabakatı sonrasında Kürt meselelerine dair sorunlu oran farkı

Kanal	Mutabakat öncesi sorunlu oran	Mutabakat sonrası sorunlu oran	Değişim (puan)
İlke TV	%49,8	%26,4	-23,4
Halk TV	%56,0	%36,9	-19,1
CNN Türk	%54,8	%52,9	-1,9

5. Kanal bazında editoryal çerçeveler ve söylemsel kırılmalar

Bu bölüm, Kuzey ve Doğu Suriye'deki gelişmelerin altı televizyon kanalında nasıl haberleştirildiğini kanal bazında inceliyor. Analiz, her kanalın genel yayın çizgisini değişmez bir kategori olarak kabul etmek yerine, bu çizginin farklı gelişmeler karşısında nasıl sürdüğüne veya değiştiğine bakıyor. Halep'teki saldırılar, 18 Ocak ateşkesi, 20 Ocak'ta medyaya "bayrak indirme" olarak yansıyan olay, saç örme eylemleri ve protestolar ile 30 Ocak mutabakatı bu değişimi izlemeyi sağlayan başlıca kırılma noktalarını oluşturuyor.

Her kanal için kullanılan adlandırmalar, başvuru kaynaklar, sivil ve siyasal aktörlere tanınan söz alanı, güvenlik ve müzakere çerçeveleri ile görsel-işitsel anlatım birlikte değerlendiriliyor. Ana haber bültenleri ile tartışma programları arasındaki farklılıklar da kanalın editoryal yaklaşımının bir parçası olarak ele alınıyor. Bölümde yer alan tablolar, bu unsurları karşılaştırmalı biçimde özetliyor; örnek cümleler ve yayın kesitleri ise aynı sözcüklerin farklı bağlamlarda nasıl farklı anlamlar kazanabildiğini gösteriyor.

5.1. CNN Türk: Güvenlik, devlet otoritesi ve kontrollü entegrasyon

CNN Türk'ün Suriye anlatısı güvenlik, merkezî devlet otoritesi ve Türkiye'nin sınır güvenliği etrafında kuruluyor. SDG ve YPG düzenli olarak birlikte kullanılıyor, "terör örgütü" olarak tanımlanıyor ve çoğunlukla PKK ile ilişkilendiriliyor. Çözüm, silahlı yapının sona ermesi ve SDG'nin Suriye devletine entegrasyonu üzerinden tanımlanıyor. Ateşkes ve mutabakat dönemlerinde diplomatik dil artsa da bu temel çerçeveyi değiştirmiyor.

Kaynak kullanımında Türkiye ve Suriye yönetimleri, güvenlik kurumları, askerî uzmanlar ve saha muhabirleri ağırlıktadır. Ana Haber olayları sahadan görüntüler, anlık güncellemeler, resmî açıklamalar ve askerî gelişmeler üzerinden zaman zaman naklen bir savaş anlatısı şeklinde sunuyor. Tarafsız Bölge aynı yaklaşımı haritalar, saha bağlantıları ve uzman yorumlarıyla genişletiyor Format değişse de güvenlik merkezli editoryal yönelim korunuyor.

Halep Saldırıları: Görsel-işitsel savaş anlatısı ve askerî müdahalenin meşrulaştırılması

Ana Haber, gelişmeyi ilk cümleden itibaren Suriye ordusunun PKK-YPG varlığına karşı operasyonu olarak tanımlıyor. Askerî hareketlilik, kamikaze dronlar ve sahadaki kontrol bilgileri öne çıkıyor. Tarafsız Bölge programı, aynı güvenlik çerçevesini haritalar, saha bağlantıları ve uzman yorumlarıyla genişletiyor. Programların anlatım biçimi farklılaşsa da SDG/YPG'nin terör örgütü olarak görülmesi ve merkezî devlet otoritesinin esas alınması değişmiyor.

“

Değerli izleyenler, Suriye ordusu bugün saatler 13.30’u gösterdiğinde Halep’teki PKK-YPG varlığına yönelik operasyon başlattı. Suriye ordusu YPG mevzilerini vururken terör örgütü ise ordu ve sivillere kamikaze dronlarla saldırdı.

[Fulya Öztürk, sunucu-CNN Türk Ana Haber, 8 Ocak, 00:00](#)

”

“

Suriye ordusu Halep’te terör örgütü YPG kontrolündeki Şeyh Maksut ve Eşrefiye mahallelerindeki terör varlığını sona erdirmek için düğmeye bastı.

[Fulya Öztürk, sunucu-CNN Türk Ana Haber, 8 Ocak, 11:53](#)

”

Ateşkes: Diplomatik gelişme içinde süren tasfiye çerçevesi

Ana Haber ateşkesi ve 14 maddelik anlaşmayı yeni bir diplomatik aşama olarak sunuyor ancak YPG’yi “terör örgütü” diye adlandırmayı sürdürüyor. *Tarafsız Bölge*’de anlaşma, SDG’nin tasfiyesi, bireysel entegrasyon ve Kandil’in etkisi üzerinden yorumlanıyor. Böylece çatışma dili kısmen geri çekiliyor. Müzakere, örgütün devlet yapısı içinde eritilmesinin aracı olarak çerçeveleniyor.

“

Değerli izleyenler, Suriye ve terör örgütü YPG arasında dün 14 maddelik bir anlaşma imzalandı ve ülkede ateşkes ilan edildi. Peki anlaşma sonrası neler olacak?

Fulya Öztürk (sunucu), CNN Türk Ana Haber, 19 Ocak, 00:00

”

“

Şimdi SDG'nin sözcüsü bir açıklama yaptı. [...] ‘Ya şerefli bir yaşam ya onurlu bir ölüm.’ [...] PKK'nın şahin kanadı konuştu. İşte bu Kandil'in sesi.

Ahmet Hakan (moderatör), Tarafsız Bölge, 20 Ocak, 83:53-84:16

”

“Bayrak İndirme”: Sunucu dilinde kınama ve cezalandırma

Söylemin en sertleştiği dönemde Fulya Öztürk olayı “provokasyon” ve “alçakça saldırı” olarak adlandırıyor; Ahmet Hakan da “bayrağa yönelik alçak saldırı” ifadesini sorusunun içine yerleştiriyor. Yerel Kürt yurttaşların tepkileri, failler ile Kürt kimliğini ayrı tutmak için araçsallaşılıyor ve bu ayırım bayrağa sadakat ve millî birlik ölçütü içinde kuruluyor.

“

Ben bu tip bir provokasyonun olabilme ihtimaline işaret etmiştim. Çünkü [...] çok da alışkın olduğumuz tarzda alçakça bir saldırı.

Fulya Öztürk (sunucu), CNN Türk Ana Haber, 20 Ocak, 03:29

”

“

Orada çok alçakça bir olay da yaşandı. Türk bayrağına karşı bir provokasyon yaşandı. [...] O dünkü bayrağa yönelik alçak saldırının ardından bir sükûnet var mı?

Ahmet Hakan (moderatör), Tarafsız Bölge, 22 Ocak, 65:34-66:08

”

Mutabakat: Operasyondan kontrollü entegrasyona

30 Ocak mutabakatıyla operasyon ve tasfiye dili yerini “ateşkes”, “kademeli entegrasyon” ve “fiilî bölünmüşlüğü sona ermesi” vurgusuna bırakıyor. Değişim, SDG’nin meşru ve eşit bir siyasal aktör olarak tanınmasından çok merkezî devlete bağlanması üzerinden anlatılıyor. Dolayısıyla araç askerî baskıdan kontrollü entegrasyona dönüşüyor. “Terör örgütü”, “devlet otoritesi” ve “Türkiye’nin güvenlik öncelikleri” söylemin süreklilik gösteren eksenleridir.

“—
Suriye Devleti ile terör örgütü YPG/SDG arasında ateşkes ve kademeli entegrasyonu öngören kapsamlı bir anlaşmaya varıldı.

[CNN Türk Ana Haber, 30 Ocak, 00:54](#)

“—
“Fili bölünmüşlüğü sona erdirmeye yönelik en ileri adım...

[CNN Türk Ana Haber, 30 Ocak, 06:36](#)

“Saç Örme” Protestoları: Dayanışma simgesinin terör çerçevesine alınması

Saç örme eylemi, haber değeri taşıyan bir konu olarak ele alınmıyor. Protesto; “tehdit”, “provokasyon” ve “terör” başlıklarıyla ilişkilendirilerek farklı söylemleri güçlendirmek ve karşıtlık yaratmak için araçsallaşıyor; konu ile alakası olmayan durumlarda gündeme getiriliyor. Ana Haber bülteninde, “saç örme” ve pankart eylemleri, Diyarbakır Anneleri’nin PKK’ye karşı mücadelesiyle karşı karşıya getiriliyor. Tarafsız Bölge ise eylemi “PKK’lı kadınlara destek” ve “moda” ifadeleriyle küçümseyen bir tartışmaya dönüştürüyor.

“

DEM Parti yöneticileri ne yaptı? Saç örme tekniğiyle, pankart asmayla, bilmem neyle halkı sokağa çağırma ile halkı galeyana getirip provokatörlük yapmaya çalıştı. Çok şükür halkımız sağduyuluydu.

[CNN Türk Ana Haber, 2 Şubat 2026](#)

”

“

Öncelikle Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde başlatılan terörsüz Türkiye sürecindeydik. Değerli izleyenler, terörsüz Türkiye sürecine geline nokta da terör örgütüne en ağır darbeyi vuranlardan biri de Diyarbakır anneleri oldu. Çocukları terör örgütü PKK tarafından kaçırılan anneler benzeri görülmemiş bir direnişe imza attı. Onlarcası çocuklarını terörün elinden kurtardı.

[Ana haber, 2 Şubat, 01:16:45](#)

”

“

Şimdi son dönemde PKK'lı kadınlara destek için saç örme modası başladı ya. Hakan abinin saçları da örme olunca belki yanlış anlayabilirler... Ben Türk tarihine olan saygım ve sevgimden dolayı saçımı böyle örüyorum.

[Tarafsız Bölge, 27 Ocak 2026](#)

”

5.2. atv: Güvenlik söyleminin “kaçınılmaz” operasyon, zafer ve entegrasyon üzerinden sürdürülmesi

atv, Suriye’de merkezî devlet otoritesinin kurulması ile Türkiye’nin güvenlik hedeflerini aynı doğrultuda ele alıyor. Askerî müdahaleler gerekli ve kaçınılmaz, ateşkes ve mutabakatlar ise SDG/YPG’nin geri çekilmesi ve devlet denetimine girmesi üzerinden anlamlandırılıyor. Dönem içinde tasfiye söylemi entegrasyona yönelse de güvenlik çerçevesi devam ediyor.

Haberlerin temel kaynaklarını Cumhurbaşkanlığı, hükümet, MHP, bakanlıklar, Suriye yönetimi ve askerî kaynaklar oluşturuyor. Kanalda düzenli bir tartışma programı bulunmuyor. Yorum doğrudan Ana Haber’in sunucu girişlerine, dış sesine ve kurgusuna yerleşiyor; haber ile siyasal değerlendirme arasında sınır kalmıyor.

Halep saldırıları: Operasyonun kaçınılmazlaştırılması

atv Ana Haber, Halep saldırılarını önceki gelişmelerin zorunlu sonucu olarak kuruyor. PKK, YPG ve SDG aynı örgütsel yapı içinde adlandırılır; “uslanmayan”, “meşru hedef” ve “fazla seçenek kalmadı” ifadeleri askerî müdahaleyi kaçınılmazlaştırıyor. Saha görüntüleri, silah ve dron anlatımı ile resmî açıklamalar birbirini tamamlar. Kürt nüfusun yaşadığı mahalleler Suriye’nin üniter yapısının sınırdışı alanlar olarak görünüyor.

“—
Bugünün gelişı aslında dün Halep'te yaşananlardan belliydi.
[...] Teröristler bir de Halep'te saldırıya geçince Şam
yönetimine fazla seçenek kalmadı.

Cem Öğretir (sunucu) – ATV Ana Haber, 8 Ocak, 00:09-00:31

“—
Şam yönetimi uyarılara rağmen uslanmayan PKK, YPG
unsurlarına Halep'te operasyon başlattı.

ATV Ana Haber, 8 Ocak, 01:37

Ateşkes: Zafer ve tasfiye anlatısı

Ateşkes ve 14 maddelik anlaşma diplomatik bir uzlaşmadan çok Türkiye'nin tezlerinin sahada karşılık bulması ve YPG/SDG'nin yenilgisi olarak aktarılıyor. "Kaçtı", "geri adım", "tam mağlubiyet" ve "tasfiye" sözcükleri anlaşmanın yorumunu belirliyor. Türkiye ile Suriye'nin amaçları aynı çizgide sunuluyor. Kaynakların ağırlığını Cumhurbaşkanlığı, kabine, Suriye yönetimi ve askerî gelişmeler oluşturuyor.

“ Türkiye'nin Suriye için çok uzun yıllardır masada öne sürdüğü tezler dün itibarıyla tam olarak sahada karşılığını buldu.

Cem Öğretir (sunucu) – ATV Ana Haber, 19 Ocak, 00:10

“ Şam yönetimi ile anlaşma imzalandı. [...] Suriye'de barınan YPG terör örgütünün yöneticileri ülke dışına çıkmak zorunda kalacak ve teröristler tamamen tasfiye edilecek.

ATV Ana Haber sunumu – 19 Ocak, 02:28

“Bayrak İndirme”: Millî birlik ve cezalandırma söyleminin sertleşmesi

“Bayrak indirme” olayı bültenin manşetine taşınıyor ve daha ilk cümlede “provokasyon” olarak adlandırılıyor. Erdoğan, Bahçeli, bakanlıklar, AKP temsilcileri ve gaziler anlatının başlıca kaynakları “Kirli eller”, “hainler”, “en ağır ceza” ve “elleri kırılınsın” sözleri haber akışı içinde tekrarlayan bir şekilde yer alıyor. Kürtler ile örgütün ayrılması Erdoğan’ın açıklaması üzerinden kuruluyor; DEM Parti’nin kendi açıklaması ve sınırdaki protestocuların gerekçeleri bağımsız kaynak olarak yer almıyor.

“

Günün manşetinde Nusaybin’de yaşanan bayrak provokasyonu ve siyaset dünyasının o provokasyona verdiği tepkiler var.

Cem Öğretir (sunucu) – ATV Ana Haber, 21 Ocak, 00:10

”

“

Bayrağa yapılan saldırı 86 milyona, tüm milletimize yapılan saldırıdır. Bu hiçbir şekilde cezasız kalmayacaktır.

ATV Ana Haber’de aktarılan AK Parti açıklaması – 21 Ocak, 05:11

”

Mutabakat: Zafer söyleminden devlet denetiminde entegrasyona

30 Ocak sonrasında “operasyon” ve “tam tasfiye” söylemi, “aşamalı” ve “gerçek entegrasyon” diline dönüşüyor. Ancak mutabakat, SDG’nin eşit bir siyasal aktör olarak tanınması değil, askerî ve idari yapıların Suriye devletine devri üzerinden olumlanıyor. atv bir yandan anlaşmanın teknik maddelerini aktarırken diğer yandan SDG’yi “PKK’nın Suriye uzantısı” ve “bölgeleri işgal eden yapı” olarak adlandırmayı sürdürüyor. “Türkiye’nin katkısı”, “toprak bütünlüğü” ve “merkezî devlet denetimi” dönemin değişmeyen ölçütleri.

“

Suriye’de Kobanî, Haseke ve Kamışlı’ya sıkışan teröristler Şam yönetimi ile anlaştı. Terör örgütü PKK’nın Suriye uzantısı SDG, Suriye’ye aşamalı şekilde entegre olacak.

[ATV Ana Haber sunumu – 31 Ocak, 04:27](#)

”

“

Türkiye’nin çabalarıyla toprak bütünlüğünü sağlama yolunda emin adımlar atan Suriye’de [...] Şam ve SDG arasındaki yeni entegrasyon anlaşması yürürlüğe giriyor.

[ATV Ana Haber sunumu – 2 Şubat, 04:05](#)

”

5. 3. NOW TV: Sınırlı gündem ve güvenlik söylemi

NOW TV, Suriye'deki gelişmelere daha sınırlı ve kırılgan anlarında yoğunlaşan bir şekilde yer veriyor. Haberler çoğunlukla resmî açıklamalar, diplomatik temaslar ve güvenlik gelişmeleri üzerinden kuruluyor. SDG "PKK'nın Suriye kolu" olarak adlandırılıyor; ateşkes ve mutabakat dönemlerinde entegrasyonun koşulları öne çıkarılıyor. Türkiye ve Suriye yönetimleri, ABD, siyasi parti liderleri ve güvenlik uzmanları başlıca kaynaklardır. Muhalefet partilerinin açıklamalarına zaman zaman yer veriliyor ancak söylem ve yaklaşım sabit kalıyor. Ana Haber kısa ve olay odaklı kurgulanıyor. Orta Sayfa daha fazla bağlama sunuyor gibi görünüyor ancak temel güvenlik çerçevesini bütünüyle değiştirmiyor.

Halep Saldırıları: Kısa haber formatında resmi güvenlik çerçevesi

"Terör örgütü Halep'te ateşkese uymadı" altbandıyla Ana Haber, çatışmayı SDG'nin anlaşmaya uymaması ve sivillere saldırması üzerinden kuruyor; SDG'yi "PKK'nın Suriye kolu" olarak adlandırıyor ve operasyon, tank, zırhlı birlik, tahliye ve kontrol bilgilerini öne çıkarıyor. Orta Sayfa da sorumluluğu SDG'ye yüklüyor. "Ankara'dan SDG'yi vuran Şam'a tam destek" ya da "DEM'den SDG'ye, Ankara'dan Şam'a destek" gibi altbant yorumlar genel çerçeveyi yansıtıyor.

“

Şimdi ekonomiye döneceğiz [...] Ama biraz çevremize bir bakalım, neler oluyor. Çünkü Suriye ordusu ile SDG arasında çatışma sürüyor. Halep'te ateşkes belirsizliği var ve operasyon an meselesi.

Selçuk Tepeli (sunucu) – NOW Ana Haber, 9 Ocak, 11:33

”

“

Türkiye operasyona girer mi? [...] Şu aşamada öyle bir şey görünmüyor. Çünkü [...] taraflardan bir tanesi Türkiye ama tek taraf Türkiye değil. Pek çok ülke burayı izliyor.

Nevşin Mengü (program yorumcusu) – Orta Sayfa, 9 Ocak, 24:19-24:32

”

Ateşkes: Olumlu gelişme ile SDG'ye güvensizlik arasında

Ateşkes ve 14 maddelik anlaşmayı Suriye ve Türkiye açısından olumlu bir gelişme olarak aktarıyor. “Suriye’de SDG belirsizliği” altbandıyla SDG’nin anlaşmayı uygulamadığı, zaman kazanmaya çalıştığı ve özerklik ile toplu entegrasyon taleplerinde ısrar ettiği anlatısını sürdürüyor.

“

Şam yönetimi ile SDG arasında bir anlaşma yapıldığına dair dün medyada yer alan haberler bizde de yer aldı. Anlaşmadan bugün de anlaşmazlık çıktı.

Selçuk Tepeli(sunucu) – NOW Ana Haber, 20 Ocak, 00:34

”

“

Ahmet Şara kardeşimle bir telefon görüşmesi gerçekleştirdik; kendisini anlaşmadan ve operasyondan ötürü tebrik ettim.

Recep Tayyip Erdoğan – NOW Ana Haber’de aktarılan açıklama, 20 Ocak, 00:50

”

“Bayrak İndirme”: Çoğul tepkiler içinde millî güvenlik çerçevesi

“Bayrak indirme” olayı 21 Ocak Ana Haber’in ilk haberi ve “hain saldırı”, “kirli eller” ve “bayrak namustur” ifadeleriyle aktarılıyor. Erdoğan ve Bahçeli’nin açıklamaları haberin duygusal tonunu belirliyor; yürüyüşler ve polis müdahalesi güvenlik anlatısının içinde ekleniyor. CHP, İYİ Parti ve DEM Parti açıklamalarına olayı ortak biçimde kınayan çerçeve içinde yan yana geliyor. Haber boyunca #mutlaka etiketi ekranda kalıyor.

“

Bugünkü etiketimiz ‘mutlaka’. [...] İlk haberimize bakalım. Efendim Cumhurbaşkanı Erdoğan, ‘Bayrağımıza uzanan kirli ellerden hesabı mutlaka sorulacak’ dedi.

Selçuk Tepeli (sunucu; Erdoğan’ın sözünü aktarırken) – NOW Ana Haber, 21 Ocak, 00:04–00:28

”

“

Nusaybin–Kamışlı sınır hattında siyonist, emperyalist kumpas devreye girmiş ve al bayrağımız şerefsizce indirilmiştir. [...] DEM Parti’nin [...] eş başkanlarının Türk bayrağının indirilmesinden birinci derecede sorumlu oldukları açıktır.

Devlet Bahçeli – NOW Ana Haber’de aktarılan açıklama, 21 Ocak, 01:11–01:18

”

Mutabakat: Operasyondan entegrasyonun koşullarına

30 Ocak sonrasında operasyon dili geri çekiliyor; askerî ve idari yapıların “kademeli entegrasyonu”, tugay–tümen düzeni ve emir–komuta ilişkisi öne çıkıyor. *Ana Haber* anlaşmayı resmî açıklamalar ve Türkiye’deki siyasi tepkiler üzerinden aktarıyor. *Orta Sayfa* ise bunun silah bırakma sayılıp sayılamayacağını ve Türkiye’deki sürece etkisini tartışıyor. Böylece söylem tasfiyeden kontrollü entegrasyona yöneliyor; SDG’nin PKK’nin uzantısı olarak adlandırılması ve merkezî devlet ölçütü sürüyor.

“

Efendim anlaştılar. SDG ile Şam yönetimi haftada bir anlaşıyorlar biliyorsunuz. SDG entegrasyonu kabul etti. Ama şimdi şartlara bakın. Ne alakası var?

Selçuk Tepeli (sunucu) – NOW Ana Haber, 30 Ocak, 00:20

”

“

Bir kere o kurulacak tümen Suriye ordusunun tümeni olacak; ordudan bağımsız olmayacak. [...] Emir komuta Suriye ordusunda.

Murat Yetkin (program yorumcusu) – Orta Sayfa, 30 Ocak, 90:47-90:58

”

5.4. Sözcü TV: Teknik habercilik ve güvenlik çerçevesi arasında

Suriye'deki gelişmeleri askerî hareketlilik, diplomatik temaslar ve Türkiye'nin güvenlik kaygıları üzerinden ele alıyor. Ayrıntılı haritalar, saha bilgileri ve teknik açıklamalar mesafeli bir anlatım izlenimi verse de SDG/YPG'nin tehdit olarak kurulması ve merkezî devlet otoritesinin esas alınması süreklilik gösteriyor. Resmî kaynaklar, muhabirler, güvenlik uzmanları ve siyasetçiler anlatının merkezinde yer alıyor. Sivillerin kayıplar ve yerinden edilme görüntüleri SDG'nin "terör örgütü" olarak konumlandırmak için kullanılıyor. Ana Haber güvenlik çerçevesini daha doğrudan kurarken, tartışma programları tarihsel ve siyasal bağlamı genişletiyormuş gibi görünse de tartışmanın güvenlik ekseninde kalıyor.

Halep Çatışmaları: Tehdit profilinin teknik ve görsel olarak kurulması

Sözcü TV'de güvenlik çerçevesi dil ve görüntü birlikte kullanılarak kuruluyor. Ana Haber 'köşeye sıkışan örgüt' adlandırmasını kullanıyor. Tartışma programında 'temizlenme-arınma vakti', 'çıban' ve 'esir alma' metaforları sorgulanmadan dolaşıma girer. Tünel ağları, havan mevzileri, tank konuşlanması ve drone düşürme görüntüleri ise SDG/YPG'nin tehdit kapasitesini doğrulayan görsel kanıtlar olarak sunuluyor. Böylece teknik ve tarihsel ayrıntı eleştirel mesafeden çok askerî müdahaleye meşruiyet sağlayan bir işlev görüyor.

“

Köşeye sıkışan örgüt hastaneleri ve sivilleri bombalamaya başladı.

Ana Haber, 8 Ocak, 03:16

”

“

Bu iki mahallenin artık temizlenme, arınma vakti geldi. [...] Bir çıban gibi duruyor orada. Yani oradaki iki mahalleyi esir almışsınız.

Türkiye'nin Sözü'nde konuk değerlendirmesi, 7 Ocak, 67:41-69:53

”

“

Hani terör mevzileri diyoruz ya, terör örgütü orada konuşlu diyoruz ya [...] E, o hâlde dronelar kimin olsa gerek diye düşüneceksiniz.

Türkiye'nin Sözü moderatörü, 7 Ocak, 113:47

”

Ateşkes: Örgüt söyleminin açıklanması ve kontrollü entegrasyon

18-20 Ocak yayınlarında ateşkes, karşılıklı bir uzlaşmadan çok Suriye ordusunun ilerlemesi ve SDG'nin alan kaybetmesi sonucunda ortaya çıkan düzenleme olarak anlatılıyor. Haritalar, petrol sahaları, sınır kapıları ve askerî yapıların devri öne çıkıyor. SDG-YPG-PKK ilişkisi daha kesin ifadelerle kuruluyor. Tartışma programlarında Kürtler ile örgütün ayrılması ve haklar gündeme geliyor; tartışmanın ana eksenini güvenlik, üniter devlet ve silahlı yapının tasfiyesi oluşturuyor.

“

Şimdi farkındaysanız terminoloji de değişti. Eskiden SDG ile ilgili olarak oradaki Kürt varlığı, Kürt halkı, Kürt toplumu falan deniyordu. Şimdi artık bayağı örgüt falan diye konuşulmaya başlanmış vaziyette.

Haftasonu Ana Haber sunucusu, 18 Ocak, 06:36

”

“

Bizim muhatabımız terörün otorite olarak kabul edilmesi değil, Kürt halkıdır, Kürt insanlarıdır, Kürt kardeşlerimizdir.

Filtresiz 30 Dakika'da konuk değerlendirmesi – 18 Ocak, 22:11

”

“Bayrak indirme” olayı: “Millî Tepki” söylemi

Ana Haber olayı “saldırı” ve “provokasyon” olarak adlandırıyor; sunucu kanalın sözcülüğünü yapıyor. “Kirli eller”, “hainler” ve “alçakça saldırı” ifadeleri “millî birlik” ve “cezalandırma” söylemini güçlendiriyor. SDG, YPG ve PKK arasındaki ayrım daha da daralıyor. Karşı Karşıya olayın arka planındaki kızgınlığı tartışsa da dışlayıcı sözleri yeniden üretiyor. DEM Parti temsilcilerine çoğunlukla sorumluluk, sessizlik ve tepki beklentisi bağlamında yer veriliyor.

“

Bayrağımıza saldırıların karşısında kendimizi siper etmeye devam edeceğiz. Bugün bayrakla başlıyoruz.

Ana Haber sunucusu – 21 Ocak, 01:44

”

“

Zaten provokatörler cirit atıyorlar zaten bayrağı. Gerçi bayrak konusunda hemen açıklama yaptılar, o ayrı bir şey.

Erol Mütercimler, Karşı Karşıya, 49: 24

”

Yeni mutabakat: Güvenlik çerçevesi içinde diplomatikleşme

30 Ocak sonrasında “bayrak indirme” döneminin yüksek gerilimli dili geriliyor; anlaşmanın maddeleri, entegrasyon takvimi ve kurumların devri öne çıkıyor. Mazlum Abdi ve DEM Parti açıklamaları aktarılıyor; ancak bu kaynak çeşitliliği temel çerçeveyi değıştirmiyor. SDG aynı anda hem “Şam’ın anlaşma yaptığı muhatap” hem de “YPG ve PKK ile bağlantılı güvenlik tehdidi” olarak sunuluyor. Mutabakatın başarısı “merkezî devlet otoritesi”, “Türkiye’nin şartları” ve “PKK kadrolarının geleceğı” üzerinden değerdendiriliyor.

“

Şam yönetimi ve YPG’nin omurgasını oluşturduğu SDG arasındaki ateşkes ve entegrasyon anlaşmasının ardından Ankara tavrını netleştirdi.

[Haftasonu Ana Haber sunumu, 1 Şubat, 68:55](#)

”

“

Peki soru şu, izleyicinin en çok soracağı soru: Buradaki PKK’lılar ne oldu?

[İpek Özbey \(moderatör\), Karşı Karşıya, 3 Şubat, 89:21](#)

”

5.5. Halk TV: Değişken editoryal çerçeve ve görsel-işitsel dramatisasyon

Halk TV metinsel söylem ile görsel söylem çelişkisini süreç boyunca devam ettiriyor. SDG'nin açıklamalarına, Kürtlerin statü ve vatandaşlık taleplerine ve Türkiye'deki barış süreciyle kurulan ilişkiye ana akım kanalların çoğundan daha fazla yer veriyor. Kaynak yapısı resmî açıklamaların yanında SDG temsilcileri, DEM Parti, uzmanlar ve farklı siyasal aktörleri de içeriyor. Ancak dramatik dış ses ve görüntü tekrarı, metnin daha ölçülü olduğu haberlerde bile anlatıyı sertleştirebiliyor. Ana Haber Bülteni'nde ve Açıkça isimli programda daha geniş bir siyasal bağlam kurulabilirken, Sansürsüz isimli programda sıcak gelişmeler resmî açıklamalar ve askerî bilgiler üzerinden aktarılıyor. Bu nedenle kanalın editoryal yaklaşımı program formatına ve sunucunun konumuna göre değişiyor.

Halep Çatışmaları: Güvenlik çerçevesi

Halep çatışmalarını askerî hareketlilik, diplomatik temaslar ve Türkiye'deki barış süreciyle birlikte ele alıyor. "Terör" adlandırması çoğunlukla resmî kaynaklarda geçiyor; kanalın kendi anlatısında "SDG güçleri" ve "Kürtlerin yoğun yaşadığı mahalleler" ifadeleri öne çıkıyor. Açıkça, gelişmeleri Türkiye'deki çözüm süreciyle ilişkilendiriyor ve DEM Parti'nin hükümete yönelttiği eleştirileri aktarıyor. Siviller görünür olsa da çoğunlukla tahliye, kuşatma ve çatışmanın sonuçları üzerinden temsil ediliyor.

“

Suriye fotoğrafında kimin terörist olup olmadığı aktörlere göre hayli değişken.

Haftasonu Ana Haber sunucusu – 10 Ocak, 17:23

”

“

Bu çatışma tabii ki Türkiye’yi yakından ilgilendiriyor... Türkiye’de çözüm sürecinin ne olacağı, ne biteceği; bunların da kaderini etkileyebilecek gelişmeler bunlar.

Gökmen Karadağ.(moderatör) – Açıkça, 8 Ocak, 00:53

”

Ateşkes: Askerî güç dengesi ve müzakere

18-20 Ocak yayınlarında ateşkes tek bir çerçeve içinde kurulmuyor. Sansürsüz, anlaşmayı Suriye ordusunun ilerlemesi ve SDG’nin alan kaybetmesi sonucunda ortaya çıkan bir düzlemde ele alıyor; “YPG’den temizlendi” ifadesi askerî tasfiyeyi olumlayan bir anlam taşıırken ateşkes bu ilerlemenin doğal sonucu olarak sunuluyor. Ana Haber Bülteni’nde ve diğer değerlendirmelerde ise SDG’nin daralan pazarlık alanının yanında Kürtlerin yerel güvenliği, dil ve vatandaşlık hakları ile anlaşmanın uygulanması da kısaca görünür oluyor.

“

Özetle Suriye Demokratik Güçleri, ocak başında daha güçlü pazarlıkla girebileceği bir masadan bugün daha sınırlı seçeneklerle çıkmış görünüyor.

Ana Haber sunumu – 19 Ocak, 12:50

”

“

Çok kritik, çok önemli noktalar Suriye ordusu tarafından kontrol altına alındı, YPG'den temizlendi. Tabii bunun ardından da bir ateşkes geldi.

Sinem Fıstıkoğlu (sunucu) – Sansürsüz, 18 Ocak, 00:31

”

“Bayrak İndirme”: Milliyetçi açılış ve siyasal erilimin bağlamlandırılması

Ana Haber'in dili belirgin biçimde sertleşiyor. Bülten, “bayrak” ve “ülkenin bölünmezliği” arasında doğrudan bağ kuran bir sunucu cümlesiyle açılıyor; olay “provokasyon” olarak adlandırılıyor. Resmî açıklamalardaki “terör sempatzanı”, “hain saldırı” ve “cezalandırma” ifadeleri aktarılıyor. DEM Parti'nin bayrağa saygısızlığı reddeden açıklamasına ve CHP'nin kardeşlik vurgusuna da yer veriliyor. Açıkça, olayı MHP-DEM Parti gerilimi ve yasaklanan miting bağlamında tartışıyor; farklı siyasal aktörlerin SDG'nin Kürtleri temsil edip etmediğine ilişkin karşıt sözlerini birlikte aktarıyor.

“

Bir kere yükselen bayrak bir daha yere inmez. Bu vatan da asla birileri istedi diye bölünmez. Bunun için 'bölünmez' diyoruz ve başlıyoruz.

Ana Haber sunucusu – 21 Ocak, 00:07

”

“

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli demişti ki 'SDG terör örgütüdür'... Tuncer Bakırhan ise 'SDG Suriye'de Kürtlerin temsilcisidir' diye açıklama yaptı.

Gökmen Karadağ.(moderatör) – Açıkça, 22 Ocak, 19:14

”

“Saç Örne”: Protestonun görünürlüğü ile dramatik dil arasındaki çelişki

Kanal, “saç örme” protestolarını bir tepki olarak çerçeveleyiyor. Amedspor’un dayanışma videosu, Türkiye Futbol Federasyonu’nun “ideolojik” değerlendirmesi, kulübe verilen para cezası ve protestoya katıldığı için gözaltına alınan hemşireye yer veriliyor. Bununla birlikte dramatik dış ses ve kesilmiş saç örgüsü görüntüsünün tekrarı protestoları ve şiddeti dramatik bir anlatıya dönüştürüyor. Görüntü hem olayın kanıtı hem de seyirlik bir şiddet unsuru olarak işlev görüyor. Kadınların saç örme videolarının ortasında kesilmiş saç örgüsünün paylaşıldığı video sürekli yer alıyor. Konu, incelenen kesitlerdeki tartışma programlarında yer almıyor.

“

Suriye’de bir cihatçı, çatışmalarda öldürülen SDG’li bir kadının saç örgüsünü kesti. Tepkilerin nedeni buydu. Amedspor kadınlara yönelik bu harekete saç örme videosuyla tepki gösterdi.

[*Ana Haber sunumu – 30 Ocak, 09:41*](#)

”

“

Saç örme protestosuna katılan hemşire gözaltına alınmıştı.

[*Ana Haber sunumu – 26 Ocak, 66:23*](#)

”

Yeni Mutabakat: Diplomatieleşme, haklar ve uygulama soruları

30 Ocak sonrasında söylem diplomatieleşiyor. SDG, yalnızca güvenlik tehdidi olarak değil, Şam yönetiminin anlaşma yaptığı ve uygulama ayrıntılarını açıklayan bir muhatap olarak görünüyor. Ana Haber anlaşma maddelerini, Mazlum Abdî'nin açıklamalarını, yerel yönetimi, askerî birimlerin statüsünü, medeni ve eğitim haklarını ve yerinden edilenlerin dönüşünü aktarıyor. Sansürsüz gelişmeyi askerî ve diplomatik sonuçlar üzerinden açıklarken Açıkça Suriye'deki uzlaşının Türkiye'deki barış süreci ve Kürt meselesi bakımından anlamına yer veriyor. Haritalar ve asker sayıları askerî çerçevenin sürdüğünü gösterse de anlaşma yalnızca SDG'nin tasfiyesi olarak tanımlanmıyor.

“

İkinci anlaşma geldi. SDG ve Şam yönetiminin artık entegrasyon konusunda uzlaşmaya, anlaşmaya vardığı duyuruldu... Anlaşmanın ardından SDG Komutanı Mazlum Abdî yerel basına konuştu.

[Haftasonu Ana Haber sunucusu – 31 Ocak, 17:35](#)

”

“

Madem hele ki hedef toplumsal barış gibi büyük ve kıymetli bir hedefse, sorumluluğu herhangi bir tek partiye; ne DEM Parti'ye, ne MHP'ye, ne de AKP'ye bırakılamaz.

[Haftasonu Ana Haber sunucusu – 31 Ocak, 64:26](#)

”

5.6. İlke TV: Kürt kimliğini merkeze alan, hak temelli ve müzakere odaklı habercilik

İlke TV, Suriye'deki gelişmeleri Kürtlerin siyasal statüsü, kültürel hakları, yerel yönetim talepleri ve sivil güvenliğiyle birlikte ele alır. "Rojava", "Kuzey ve Doğu Suriye" ve "özerk yönetim" adlandırmalarını editoryal bir tercih olarak kullanıyor. Ateşkes ve mutabakatları yalnız askerî entegrasyon değil, haklar ve müzakerenin geleceği üzerinden değerlendiriyor.

Şam yönetimi ve Türkiye hükümetinin yanında SDG, DEM Parti, Kürt siyasal aktörler, kadınlar, hak örgütleri ve bölgeden gazeteciler de kaynak olarak görünüyor. Ana Haber olayları ve hak ihlali iddialarını düzenli bir akış içinde sunarken, Konuşma Zamanı ve Medya Zamanı adlandırmaları medya söylemini ve müzakere seçeneklerini tartışıyor. Programlar arasında biçim farkı bulunsada hak ve müzakere merkezli yönelim büyük ölçüde korunuyor.

Halep Çatışmaları: Kürt mahalleleri, sivil haklar ve medya eleştirisi

İlke TV, Halep'teki gelişmeleri "Kürt mahallelerine yönelik saldırılar" olarak adlandırıyor. Şeyh Maksud, Eşrefiye ve Beni Zeyt'in tarihsel, kültürel ve demografik yapısını açıklıyor; sivil ölümleri, hastanelerin zarar görmesini, yerinden edilme ve hukuk ihlallerine yer veriyor. Şam yönetimi ve SDG açıklamalarının yanında DEM Parti, Kürt siyasi aktörleri, hak örgütleri ve Birleşmiş Milletler kaynaklarına yer veriyor. *Konuşma Zamanı*, çatışmayı Türkiye'deki çözüm süreci ve müzakere ihtimaliyle ilişkilendiriyor. *Medya Zamanı* ise diğer gazetelerin "meşru hedef" ve "Şam'ın sabrı taşı" gibi manşetlerini eleştirerek medyanın tek taraflı haber çerçevesini tartışmaya açıyor.

“Halep kuşatma altında değerli ilke TV izleyenleri. Halep'te Kürt mahallelerine Şam geçiş hükümeti tarafından yapılan saldırılar devam ediyor ve adeta bir savaş ilanı gibi orada bir insanlık dramı yaşanıyor.

Dilek Odabaş (moderatör) – Konuşma Zamanı, 8 Ocak, 00:34

“Bu haberlerde bir dezenformasyon sorunu var. Yani haberler tek taraflı. Bu haberleri okuyunca ne olup bittiğine dair tek bir yerden gelen bilgileri öğrenebiliyoruz.

Ercüment Akdeniz (moderatör) – Medya Zamanı, 9 Ocak, 34:22

Ateşkes: Askerî baskı içinde haklar ve müzakere

Ateşkes, yalnız askerî ilerleme veya SDG'nin geri çekilmesi üzerinden anlatılmıyor. *Ana Haber* anlaşmanın askerî ve idari entegrasyon maddelerinin yanında Kürtlerin dilsel, kültürel ve vatandaşlık haklarını, yerel güvenliği ve siyasi temsili ayrıntılandırıyor. Mazlum Abdi, Şam yönetimi, Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi, uluslararası aktörler ve Türkiye'deki siyasi partiler birlikte görünüyor. *Medya Zamanı* iktidara yakın gazetelerin “Suriye terörden temizleniyor” çerçevesini açıkça sorguluyor. Konuşma Zamanı çatışmanın durması, diyalog ve müzakere zeminlerinin korunması üzerinde duruyor. Ateşkes teslimiyetin değil, hakların ve anayasal güvencelerin tartışıldığı kırılgan bir müzakere alanı olarak kuruluyor.

“

Anlaşma Kürtlerin dilsel, kültürel ve vatandaşlık haklarını düzenleyen 13 sayılı kararnamenin uygulanacağını vurguluyor.

Ana Haber sunumu – 20 Ocak, 13:42

”

“

‘Suriye terörden temizleniyor’ diye atıyorlar. Orada Kürtlere yönelik bir saldırı durumu söz konusu sevgili izleyenler.

Medya Zamanı sunumu – 18 Ocak, 02:26

”

“Bayrak İndirme”: Milliyetçi suçlamaya karşı bağlam ve hak ihlalleri

İlke TV, “bayrak indirme” olayını aynı gün değil birkaç gün sonra veriyor. Olayı “provokasyon” olarak adlandırarak bayrağa saygı ile DEM Parti’ye yöneltilen kolektif suçlama arasındaki ayrıma işaret ediyor. *Konuşma Zamanı*, Qamişlo’ya giden heyetin ve müzakere çağrısının “sabotaj” olarak gösterilmesini sorguluyor. *Ana Haber* ve *Medya Zamanı*, olayla ilişkilendirilen D.K.’ye bayrak indirmeye ilişkin bir suçlama yöneltmediğini, gözaltında ağır şiddet iddialarını, sağlık raporlarını ve resmî tutanakla görüntüler arasındaki çelişkiyi aktarıyor. Böylece bayrağın milliyetçi seferberlik aracı olmasından çok, olayın failine ilişkin belirsizliği ve protestocuların hakları öne çıkarıyor.

“

Israrla bu provokasyonu DEM Parti'nin yaptığı söyleniyor ve bunun üzerinden DEM Parti'ye tepkiler örgütleniyor. Kamışlı'ya gıtmesi de kriminalize ediliyor. Birilerinin diyalogu, müzakereyi tekrar kurmak adına elçi olması niye sabotaj olsun ki?

Dilek Odabaş (moderatör) – Konuşma Zamanı, 22 Ocak, 67:46

”

“

Bayrak indirme olayı ile ilişkilendirilen D.K.'ye bu iddiaya ilişkin herhangi bir suçlama yöneltilmediği ortaya çıktı.

Medya Zamanı sunumu – 24 Ocak, 20:06

”

“Saç Örmeye” (Kezi) protestoları: Kadın dayanışması ve protesto hakkı

İlke TV, saç örmeyi öldürülen Kürt bir kadının saç örgüsünün kesilmesine karşı kadın dayanışması ve protesto biçimi olarak ele alıyor. *Konuşma Zamanı*, eylemin IŞİD zihniyetine karşı anlamını, kadınların hedef gösterilmesini ve gözaltıları tartışıyor. *Medya Zamanı*, Amedspor'a verilen ceza ile Leyla Zana'ya yönelik ırkçı ve cinsiyetçi tezahüratlara verilen ceza arasındaki farkı sorguluyor; hemşirenin gözaltısı, ifade özgürlüğü, kötü muamele ve cezasızlık iddiaları hak örgütleri üzerinden aktarılıyor. Kadınlar kampanyanın siyasal özneleri olarak görünüyor; yaklaşım diğer kanallardaki güvenlik ve örgüt bağlantısı çerçevesinden belirgin biçimde ayrılır. Bireysel saç örme görüntülerinin yanında kolektif saç örme, babanın kızının saçını örmesi gibi feminist çerçeveye ilişkilendirilebilecek videolar da bulunuyor.

““

Suriye’de, Kuzeydoğu Suriye’de öldürülen bir Kürt kadının saç kesildi. Kezî, yani saç örme kampanyası bu zihniyete karşı başladı. Türkiye’de IŞİD zihniyetinin protesto edilmesi bile niye mesele Kürtler olunca IŞİD’den taraf olmayı gerektiriyor?

Dilek Odabaş (moderatör) – Konuşma Zamanı, 29 Ocak, 47:21

””

““

Saç örme videosu nedeniyle verilen ceza... Aynı disiplin kurulu Bursaspor maçında Leyla Zana’ya yönelik ırkçı, cinsiyetçi, ayrımcı küfürlere 16 bin lira ceza vermişti. Bu çok açık bir çifte standart değil mi?

Medya Zamanı moderatörü – 30 Ocak, 27:27

””

Yeni Mutabakat: Güvenlikten siyasal ve kolektif haklara

30 Ocak sonrasında mutabakat, askerî ve idari entegrasyonla sınırlı tutulmuyor. Ana Haber anlaşmanın uygulanmasını, Kobani’deki kuşatmayı, ilaç ve temel ihtiyaç sıkıntısını, yerel yönetim ve siyasal temsil taleplerini birlikte izliyor. SDG ve Mazlum Abdi meşru müzakere aktörleri olarak tanımlanıyor; “Rojava”, “Kuzey ve Doğu Suriye” ve “özerk yönetim” adlandırmaları kullanılıyor. Konuşma Zamanı, anlaşmanın Kürtlerin haklarını güvenceye alıp almadığını, ademi merkezîyetçilik ve anayasal güvence eksiklerini tartışıyor. Mutabakat nihai çözüm olarak değil, ateşkesin korunmasına ve siyasal müzakerenin sürmesine bağlı bir süreç olarak değerlendiriliyor; Türkiye’deki barış süreciyle karşılıklı ilişki kuruluyor.

“

Güvenlikte, idari yapılanmada ve sivil haklarda nasıl bir model masada Suriye’de?

Dilek Odabaş (moderatör) – Konuşma Zamanı, 30 Ocak, 01:50

”

“

Suriye meselesi Türkiye’yi sadece güvenlik açısından değil, kendi iç barışı, demokratik tutumu ve bölge dinamikleri açısından da ilgilendiriyor. Bu sebeple Türkiye, Suriye iç barışına yatırım yapmalı, halkların haklarının yanında yer almalıdır.

Tuncer Bakırhan (DEM Parti Eş Genel Başkanı) – Ana Haber, 5 Şubat, 26:27

”

6.Hak odaklı barış haberciliği söylem analizi

Hak odaklı barış haberciliği bakımından temel soru, yayınların yalnızca çatışmanın ve çözüm sürecinin askerî seyrini aktarıp aktarmadığı değil, kurdukları anlatının hangi aktörleri meşru siyasal özne olarak tanıdığıdır. Hangi kaynakların bilgi üretme yetkisine sahip kabul edildiği, sivillerin ve yerel toplulukların doğrudan konuşup konuşmadığı, protestoların haber gündemine alınıp alınmadığı ve şiddet dışı çözüm taleplerine ne ölçüde yer verildiği önem taşır. Televizyonun görsel-işitsel yapısı nedeniyle ekran yazıları, görüntü seçimi, görüntü tekrarı, dış sesin tonlaması ve program formatı da söylemin önemli parçalarıdır.

6.1. Siyasal coğrafyanın adlandırılması: “Rojava” ve “Kuzey ve Doğu Suriye”

Coğrafyanın adlandırılması, haberin ve kanalın kurduğu editoryal çerçevenin ve toplumsalın siyasallığına nasıl baktığının çok önemli bir göstergesi haline geliyor: “Rojava”, “Kuzey ve Doğu Suriye”, “Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi”, “Suriye’nin kuzeyi”, “SDG kontrolündeki bölge” ya da yalnızca “terör örgütünün bulunduğu alan” gibi farklı adlandırmalar metnin nereden baktığını kendiliğinden “belirleyebiliyor.”

“Rojava” dışındaki adlandırmalar, tarih boyunca “Kürdistan” olarak adlandırılan ve Kürtçenin içinde yönlerle anılan bir coğrafyaya Kürt ve Kürdistan demeden, Kürdün yönlerle tarif ettiğini yok sayıyor.

“Rojava” Kürtçede “batı” anlamına gelir ve burada yön, Suriye’nin kendi coğrafyasına göre değil, Kürt siyasi ve tarihsel tahayyülünde dört parçaya ayrılan Kürdistan coğrafyasına göre belirlenir.

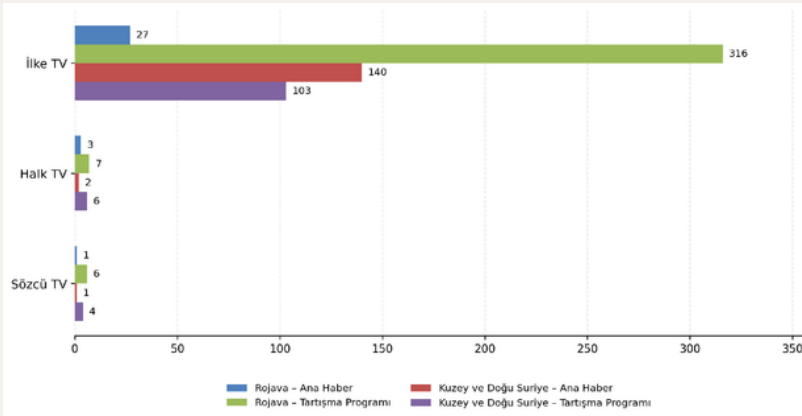
Bu kullanımda Bakur/Kuzey Türkiye, Başûr/Güney Irak, Rojhilat/Doğu İran ve Rojava/Batı ise Suriye sınırları içinde kalan Kürt coğrafyasını ifade eder. “Kuzey ve Doğu Suriye” ise farklı bir coğrafi referans kullanarak bölgeyi Suriye içerisindeki konumuna göre tanımlar; aynı zamanda yalnızca Kürt kimliğine değil, yönetimin kapsadığı daha geniş ve çok kimlikli coğrafyaya göndermede bulunur.

“Kuzey ve Doğu Suriye” ise özyönetimin 2016 sonrasında, Arap, Ermeni, Êzidî, Süryani ve Türkmenler gibi başka toplulukları da kapsayarak bilinçli olarak benimsenen bir adlandırmadır. Resmî/İdari bir kayıt taşır ve bölgeyi tek bir etnik gruba değil ortak bir yönetim modeline bağlar.

İncelenen dönemde coğrafi adlandırmaya dair İlke TV ile diğer kanallar arasında dikkat çekici bir farklılaşma görülüyor. (Tablo 15)

İlke TV’de “Rojava” ve “Kuzey ve Doğu Suriye” haber dilinin kurucu kavramlarıyken, diğer kanallarda sınırlı sayıda rastlanıyor ve editoryal tercih olmaktan çok haber değeri taşıyan açıklamaların bir parçası olarak kullanılıyor. atv’de hiç geçmiyor, CNN Türk ve Now TV’de sadece birkaç kez direk alıntılarda yer alıyor. Muhalif olarak tanımlanan Halk TV ve Sözcü TV’de ise kullanım yine sınırlı kalıyor.

Tablo 15. Kanallara göre “Rojava” ve “Kuzey ve Doğu Suriye” kullanım sayısı

Benzer yaklaşımı “Ayn el-Arap” ve “Kobani” adlandırmalarının kullanım tercihlerinde de görüyoruz.

6.2. Saldırıların çerçevesi

Kanallar arasındaki temel fark, saldırıların askerî sonuçlarına yer verip vermemelerinden çok, bu sonuçları hangi bağlama yerleştirdiklerinde ortaya çıkıyor. Güvenlik merkezli yayınlar şiddeti devlet otoritesinin kurulması ve SDG’nin silahsızlandırılması üzerinden açıklarken tarihsel nedenlere, Kürtlerin statü taleplerine ve yerel toplulukların deneyimlerine sınırlı alan açıyor. Daha hak odaklı yayınlarda ise saldırılar; sivil kayıplar, yerinden edilme, temel hizmetlere erişim ve siyasal temsil sorunlarıyla birlikte ele alınıyor.

Yayınların önemli bir bölümünde saldırılar, belirli aktörlerin aldığı kararların sonucu olarak değil, sahadaki askerî hareketliliğin bir parçası olarak aktarılıyor. “Çatışma”, “operasyon”, “ilerleme” ve “kontrolün sağlanması” gibi ifadeler saldırıyı gerçekleştiren aktörü ve şiddetin yönünü belirsizleştirebiliyor. Buna karşılık SDG’nin eylemleri daha açık biçimde tehdit, saldırı veya terör başlıkları altında tanımlanıyor. Böylece tarafların eylemleri aynı ölçütlerle adlandırılmıyor; bir taraf güvenliği ve düzeni sağlayan güç, diğer taraf ise güvenliği bozan unsur olarak konumlandırılıyor.

Bu eşitsizlik aktörlerin adlandırılmasında da görülüyor. Şam yönetimi çoğunlukla devlet, ordu ve merkezî otorite olarak tanımlanırken SDG; YPG, PKK ve “terör örgütü” ifadeleriyle yan yana getirilebiliyor. Bu kullanım, SDG’nin siyasal taleplerini, temsil ilişkilerini ve müzakere içindeki konumunu geri plana itiyor. Kürtler ile silahlı örgütler arasında ayrım yapıldığı durumlarda bile Kürtlerin kendi sözleri ve farklı talepleri sınırlı kalabiliyor.

6.3. Barışın ve çözümün çerçevesi

18 Ocak ateşkesi ve 30 Ocak'ta Şam yönetimi ile SDG arasında açıklanan mutabakat, askerî dilden diplomatik dile geçişin belirginleştiği iki kırılma noktasını oluşturuyor.

Ateşkes ve mutabakat dönemlerinde askerî dilin yerini anlaşma, müzakere ve entegrasyon gibi kavramlar alıyor. Ancak diplomatik kavramların kullanılması, gelişmelerin kendiliğinden barış haberciliği çerçevesinde ele alındığı anlamına gelmiyor. Yayınların önemli bir bölümünde anlaşmalar, iki aktör arasındaki müzakerenin sonucu olarak değil, SDG'nin askerî olarak sıkıştırılması ve merkezî otoriteyi kabul etmesi üzerinden açıklanıyor. Böylece barış, çatışmanın nedenlerinin ele alınmasından çok taraflardan birinin geri çekilmesiyle ilişkilendiriliyor.

Bu çerçevede çözüm çoğunlukla silahsızlanma, tasfiye ve devlete entegrasyon olarak tanımlanıyor. SDG'nin siyasi statüsü, yerel yönetim talepleri ve Kürtlerin hakları ise çözümün temel başlıkları arasında aynı ölçüde yer almıyor.

Anlaşma dönemlerinde aktörlerin adlandırılmasında kısmi bir değişim görülüyor. SDG bir yandan anlaşmanın tarafı, Mazlum Abdi ise müzakere yürüten bir aktör olarak görünür hâle gelirken diğer yandan "terör örgütü" ve PKK/YPG adlandırmaları devam edebiliyor. Kürtlerin çözüm sürecindeki konumu da çoğunlukla kendi sözleri ve talepleri üzerinden değil, SDG'nin silahsızlanması veya Türkiye'nin güvenlik kaygıları üzerinden tanımlanıyor.

Kanallar arasındaki temel fark, anlaşmaya yer verip vermemelerinden çok barışı nasıl tanımladıklarında ortaya çıkıyor. Bazı yayınlarda barış, devlet otoritesinin yeniden kurulması ve silahlı bir yapının tasfiyesiyle sınırlı kalıyor. Daha hak odaklı yayınlarda ise müzakere, siyasal temsil, yerel yönetim, eşit yurttaşlık ve sivil yaşamın yeniden kurulması czmn parçaları olarak ele alınıyor. Bu yaklaşım barışı yalnızca ctışmaların durması değil, şiddeti üreten koşulların değişmesi ve etkilenen toplulukların czm sürecine katılması üzerinden değerlendiriyor.

6.4. Kaynak cşitliliği ve hak öznelerinin söz alanı

Hak odaklı barış haberciliği açısından kaynak cşitliliği, ctışmanın taraflarına mekanik biçimde eşit süre vermek anlamına gelmiyor. Gazetecinin sorumluluğu farklı sesleri art arda aktarmakla sınırlı kalmıyor. Bu seslerin aynı egemen crveveyi tekrar edip etmediğini, hangi bilgilerin kendiliğinden güvenilir kabul edildiğini ve hangi deneyimlerin sürekli kanıt sunmaya zorlandığını da sorgulamayı içeriyor. Hak odaklı barış haberciliği yaklaşımında gazeteci, "teki" adına konuşmak yerine onun kendi sesiyle konuşabileceği bir alan açma sorumluluğu taşıyor.

Tablo 16. Kanalların kaynak kullanımı ve “söz alanı”

Kaynak ve söz alanı biçimi	Temel yaklaşım	Kanallar
Resmî ve güvenlik kaynaklarının anlatıyı belirlemesi	Devlet yetkilileri, resmî kurumlar ve güvenlik kaynakları yalnızca bilgi aktarmıyor; olayın nasıl adlandırılacağını ve hangi bağlamda anlaşılabileceğini de belirliyor. Çatışmadan doğrudan etkilenen topluluklar çoğunlukla resmî açıklamaların konusu olarak kalıyor.	CNN Türk Atv NOW TV Sözcü TV
Uzman çeşitliliği içinde güvenlik çerçevesinin sürmesi	Emekli subaylar, emekli diplomatlar, seçilmiş akademisyenler gazeteciler ve dış politika yorumcuları aracılığıyla görünürde geniş bir kaynak alanı kuruluyor. Ancak kanalın konumlanışına göre seçilmiş siyasiler benzer tehdit, devlet otoritesi ve askerî zorunluluk kabullerinden hareket ediyor.	CNN Türk Sözcü TV
Farklı siyasi açıklamaları ortak çerçevede birleştirme	İktidar ve muhalefet temsilcilerinin açıklamaları yan yana getirilerek siyasi kaynak çeşitliliği veriliyor. Ancak farklı açıklamalar ortak kınama, millî birlik veya güvenlik çerçevesi altında birleştirildiğinde aktörler arasındaki siyasal farklılıklar geri planda kalıyor. Kaynak çeşitliliği olayın farklı yorumlarını açmak yerine ana çerçevenin geniş bir siyasal mutabakatla desteklendiğini gösterebiliyor.	NOW TV Halk TV Sözcü TV
Yerel aktörlere ve hak öznelerine söz alanı açma	Kürt siyasal aktörlerin, yerel yönetim temsilcilerinin, kadınların, hak örgütlerinin ve bölgeyle doğrudan ilişkili gazetecilerin kaynak olarak kullanılması. Askerî gelişmelerin yanında gündelik yaşam, hak ihlalleri, insani ihtiyaçlar ve protestolar bağımsız bilgi alanları olarak ele alınıyor.	İlke TV, Halk TV'nin bazı tartışma programları

6.5. “Saç Örme” (Kezî) eyleminin yansımaları

“Saç örme” (kezî) protestoları, Kuzey ve Doğu Suriye’de devam eden saldırılar sırasında, geçici hükümet güçlerine mensup bir erkeğin, öldürdüğünü söylediği YPJ’li bir kadına ait saç örgüsünü videoyla teşhir etmesine karşı başlatılıyor. Farklı ülkelerde kadınlar saçlarını ördükleri videoları sosyal medyada paylaşarak eyleme katılıyor. Kürtçe “kezî” sözcüğüyle de adlandırılan eylem, kadın bedenine yönelik şiddete karşı beden üzerinden kurulan bir itiraz ve dayanışma biçimine dönüşüyor.

“Saç örme” eylemi, yalnızca kadınların görünürlüğüyle değil, bedensel deneyimden üretilen bilginin haber olarak meşru kabul edilip edilmemesiyle de ilgilidir. Eyleminin farklı biçimlerde haberleştirilmesi, bilgi kaynakları arasında kurulan hiyerarşiyi görünür kılıyor. Feminist epistemoloji açısından kadınlar burada yalnızca bir olaya tepki gösteren kişiler değil, yaşanan şiddeti adlandıran ve ona ilişkin siyasal bilgi üreten aktörlerdir.

Eylemin hiç haberleştirilmemesi bu bilgiyi dışarıda bırakırken, suçla ilişkilendirilmesi veya değersizleştirilmesi kadınların kendi deneyimlerine verdikleri anlamı geçersizleştiriyor. Eylemin gösterildiği hâlde dramatik görüntü ve dış sesin belirleyici olması, eylemin haber değerini kabul ediyor; ancak görüntüler ve dramatik ses anlam kaymasına neden oluyor.

Tablo 17. “Saç örme” protestolarına ilişkin haber çerçeveleri

Çerçeve	Temel yaklaşım	Kanallar
Görünmezlik	Eyleme, dayanışmaya ve eylem nedeniyle uygulanan yaptırımlara yer verilmiyor. Kadın bedenine yönelik şiddet ve buna karşı geliştirilen protesto haber gündeminin dışında kalıyor.	Atv NOW TV Sözcü TV
Araçsallaştırılma, suçla ilişkilendirme ve değersizleştirme CNN Türk Ana Haber 2 Şubat 2026 Tarafsız Bölge, 27 Ocak 2026	Haber olarak verilmiyor, tartışma programında başka konulara dair yorum yapmak üzere araçsallaştırılıyor. “Terör”, “provokasyon” ve örgütsel aidiyetle ilişkilendiriliyor. “Magazinleştiriliyor” ve kadın hareketleri arasında meşruiyet ayrımı kuruluyor.	CNN Türk
Gündeme taşıma, ancak görsel ve ses kullanımıyla anlam kayması Ece Üner ile Halk Ana Haber	Eyleme ve ilgili yaptırımlara kapsamlı olarak yer veriliyor; ancak kesilmiş saç görüntüsünün tekrarı ile dramatik veya magazinsel dış ses, kadınların itirazından çok olayın çarpıcı yönünü öne çıkarıyor. Protestoya yol açan video kadınların saçlarını örerek tepkilerini ortaya koydukları videoların ortasında tekrar tekrar gösteriliyor.	Halk TV
Hak odaklı ve feminist bağlamlandırma Konuşma Zamanı 22 Ocak 2026 Medya Zamanı 23 Ocak 2026 Konuşma Zamanı, 29 Ocak 2026 Medya Zamanı, 29 Ocak 2026	“Kezi” adlandırması kullanılıyor. Protestoya neden olan şiddet açıklanıyor. Kadınların, yerel aktörlerin ve kadın örgütlerinin sözlerine yer veriliyor. Gözettileri, soruşturmaları ve kurumsal cezalar haberleştiriliyor. Kadın dayanışması, kamusal hafıza ve siyasal katılım bağlamında ele alıyor. Farklı grupların dayanışma videoları, Kürtçe müzik ve kolektif karşı çıkış	İlke TV

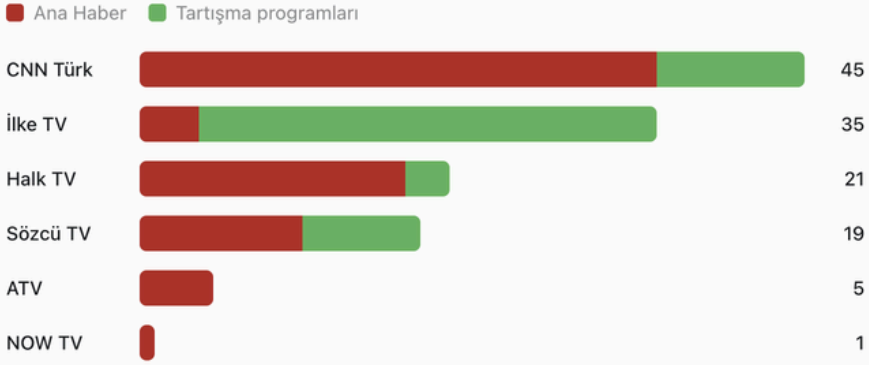
6.6. “Bayrak İndirme”: Simgesel şiddet, kolektif suçlama ve barış sürecinin sınırları

“Bayrak indirme” olayı, Mardin’e bağlı Nusaybin ile Suriye’nin kuzeydoğusundaki Qamişlo arasındaki sınır bölgesindeki “Rojava” protestoları sırasında eski gümrük sahasındaki Türkiye bayrağı Suriye tarafındaki göstericiler tarafından indirildi. Ancak sınırın Türkiye tarafında farklı bir noktada gözaltına alınan ve işkenceye maruz bırakılan D.K. adlı bir yurttaşın görüntüleri, “bayrağı indiren kişi” olduğu iddiasıyla sosyal medyaya servis edildi. Olayın, bölgede çatışmasızlık arayışlarının ve diplomatik temasların sürdüğü bir kırılma döneminde meydana gelmesi, medyanın yaklaşımını daha önemli hale getiriyor.

Ateşkes sırasında göreceli de olsa müzakere diline yer veren bir kanal, “bayrak indirme” olayı gibi milli ve duygusal simgelerin ön plana çıktığı yüksek gerilimli bir gelişmede hızla güvenlik ve cezalandırma söylemine dönebiliyor. Bu tür anlarda kullanılan sözcükler, ekran etiketleri, görüntü tekrarları ve dış ses, olayın yarattığı tepkinin yönünü ve kapsamını da belirleyebiliyor. Bayrağın indirildiği anın tekrar tekrar gösterilmesi, görüntünün yavaşlatılması, yakınlaştırılması, sert dış sesle desteklenmesi ve kesin yargı içeren ekran yazılarıyla birlikte kullanılması, olayın simgesel etkisini artırıyor.

Bu durum, barış gazeteciliğinin en kritik uyarısını doğrular niteliktedir: Diplomatik gelişmeler, provokasyon niteliğindeki sembolik olayların gölgesinde kolayca silinebilir; çatışmaya duyarlı gazetecilik ise tam da böyle anlarda barış diline geçebilmeyi gerektirir.

Tablo 18. “Bayrak indirme” olayına ilişkin yayın kesitlerinin kanal ve program türüne göre dağılımı (20-23 Ocak 2026)

NOT: Sayılar, bayrak olayının geçtiği yayın kesitlerini gösteriyor; bir kesitin uzunluğu veya söylemsel ağırlığı bu sayıya yansımıyor. atv ve NOW TV için incelenen dönemde tartışma programı bulunmuyor.

“Bayrak indirme” olayı kanallar arasında eşit görünürlük kazanmıyor ve görünürlüğün program türlerine dağılımı farklılaşıyor. (Tablo 2418) Ana haber ağırlığı, olayın hızlı, görüntü merkezli ve resmî tepkiler üzerinden kurulmasına elverişli bir yapı sunabilir. Ancak tartışma süresinin uzunluğu ya da konuşmacı sayısı tek başına çoğulculuk anlamına gelmiyor.

Ana haber ile tartışma programı arasındaki ilişki, kanalın editoryal yaklaşımını anlamak açısından daha açıklayıcı olabilir. Ana haberde kurulan duygusal ve güvenlikçi çerçevenin tartışma programında sürdürülmesi, olayın tek günlük bir tepki olmaktan çıkarılarak daha kalıcı bir siyasal anlatıya yerleştirildiğini gösteriyor. Buna karşılık tartışma programının ana haberdeki kesinlikleri sorgulaması, görünmez bırakılan açıklamalara yer vermesi veya medyanın kendi rolünü tartışması kanal içinde farklı bir söylem alanı açabiliyor. Tablo 18 bu ilişkinin nerede aranacağını gösterirken, Tablo 19 niteliksel olarak söylem analizini ortaya koyuyor.

Tablo 19. “Bayrak olayına” ilişkin haber çerçeveleri

Çerçeve	Temel yaklaşım	Kanallar
Güvenlik, örgüt ve cezalandırma çerçevesi CNN Türk Ana Haber, 20 Ocak, 03:29 Tarafsız Bölge, 22 Ocak, 65:34 Atv Ana Haber 21 Ocak	Olay “hain saldırı”, “alçak saldırı” ve “terör örgütü yandaşları” gibi ifadelerle aktarılıyor. Failin kimliği ile olayın koşullarına ilişkin belirsizlikler geri planda kalırken, cezalandırma talebi öne çıkıyor. Atv “86 milyona yapılmış bir saldırı” olarak nitelendiriyor. “Elleri kırılсын” gibi şiddet içeren ifadeler...	CNN Türk atv
Millî birlik ve sembolik seferberlik Halk Ana Haber 21 Ocak NOW Ana Haber 21 Ocak Sözcü Haber 21 Ocak	Bayrağın indirilmesi ile vatanın bölünmesi ve ülkenin bütünlüğüne yönelik tehdit arasında doğrudan ilişki kuruluyor. “#bölünmez”, “#mutlaka”, “başka bayrak arasın” ve “bayrağa el uzatanın akıbeti bellidir” gibi ifadelerle kanal millî birlik söylemine katılıyor.	Sözcü TV Halk TV NOW TV
Ana çerçeve içinde karşı söze sınırlı alan açma, Gökmen Karadağ ile Açıkça, 22 Ocak	Güvenlik ve millî birlik söylemi genel çerçevesini belirlemeye devam ediyor. DEM Parti temsilcilerinin olayı kınayan ve “bayrakla sorunumuz yoktur” diyen açıklamalarına yer verilmesi, eylemin doğrudan partiye veya daha geniş bir siyasal topluluğa yüklenmesini kısmen sınırlıyor.	Halk TV
Medya eleştirisi ve süreç odaklı bağlamlandırma Konuşma Zamanı 22 Ocak	“Provokasyon” olarak adlandırılıyor. Olayın zamanlaması, medya tarafından nasıl büyütüldüğü, DEM Parti’nin kınama açıklamalarının neden geri planda bırakıldığı ve olayın barış sürecini nasıl etkileyeceği üzerine konuşuluyor. Olayı en geç haberleştiren kanal. Editoryal olarak bilginin kontrol edilmeye çalışılması olarak yorumlanabilir.	İlke TV

7. Türkiye’de hak odaklı barış haberciliğinin koşulları

Bu bölüm, farklı televizyon kanallarından muhabirler ve haber müdürleriyle yaptığımız anonim görüşmeler üzerinden, hak odaklı barış haberciliğinin hangi koşullarda sınırlandığını ve hangi durumlarda mümkün hâle gelebildiğini tartışmaya açıyor (Tablo 26). Görüşmeleri Türkiye’deki televizyon haberciliğinin tamamını temsil eden bir örneklem olarak değil, haber üretim süreçleri üzerine düşünmemiz için alan açan deneyimler olarak görüyoruz.

Görüşmeler, hak odaklı barış haberciliğinin yalnızca gazetecinin kişisel duyarlılığı veya sözcük tercihleriyle değil, yapısal koşulların, kurumsal işleyişin ve gündelik üretim pratikleriyle birlikte mümkün olabildiğini gösteriyor. Yapısal düzey editoryal bağımsızlığın ekonomik ve hukuki sınırlarını kuruyor. Kurumsal düzey bu sınırlar içinde ortak ilkeleri, çalışma koşullarını, denetimi ve hesap verebilirliği belirliyor. Habercilik pratiği ise bütün bu koşulları kaynak seçimi, doğrulama, adlandırma, görüntü, ses ve kurgu kararları aracılığıyla somutlaştırıyor.

Gazetecinin sorunlu bir ifadeye itiraz etmesi, teyit edilmeyen haberi yapmaması veya daha kapsayıcı bir kaynak listesi önermesi gerekli bir mesleki tutum oluşturuyor; ancak editoryal müdahalelerin bulunduğu, iş güvencesinin zayıf olduğu, yazılı ilkelerin uygulanmadığı ve kararların kişiden kişiye değiştiği bir kurumda bu tutum süreklilik kazanamıyor. Editoryal bağımsızlık, yeterli personel, düzenli kurum içi eğitim imkânları, alan uzmanlaşması, çok aşamalı kurum içi teyit, düzeltme ve denetim işleyişi ile gazeteci güvenliği, bireysel çabaları ve duyarlılığı kurumsal güvenceye dönüştürebiliyor. Dolayısıyla, barış haberciliği, bireysel etik duyarlılığın yapısal ve kurumsal imkânlarla desteklendiği ölçüde gündelik ve sürdürülebilir bir gazetecilik pratiğine dönüşebiliyor.

Tablo 20. Türkiye’de Hak Odaklı Barış Haberciliğinin Koşulları

Düzey	Sınırlayan Koşullar	Mümkün kılan yaklaşımlar
Yapısal	Sahiplik ve sermaye – Editoryal müdahale; reklam ve ekonomik ilişkilerin haber kararlarını etkilemesi Siyasal ve düzenleyici baskı – RTÜK, para cezası, program durdurma ve lisans iptali tehdidi; tutuklama, gözaltına alınma, yaptırım ölçütlerinin belirsizliği Piyasa ve dijital gelir baskısı – Reyting, YouTube izlenmesi, düşük maliyetli içerik; kutuplaşmış izleyici beklentileri Eşit olmayan erişim: Dağıtım ve ölçüm platformlarına eşitsiz erişim; saha haberciliğinin ekonomik olarak daralması Görsel-işitsel yayıncılık – Son dakika ve canlı yayın rekabeti; dramatik görüntülerin teşvik edilmesi ve canlı yayında ceza belirsizliği	Editoryal özerklik – Medya sahipliği, reklam ve dijital gelir ilişkileri ile haber kararlarının birbirinden ayrılması Öngörülebilir düzenleme – Yaptırım ölçütlerinin açık olması; cezaların belirsizlik ve otosansür üretmemesi Eşit erişim – Yayın kuruluşlarının dağıtım ve ölçüm sistemlerine eşit koşullarda ulaşması Kamu yararı – Reyting ve izlenme ölçütleri yerine toplumsal etki ve bilgi alma hakkının gözetilmesi Görsel-işitsel yayıncılık – Saha haberciliğine kaynak ayrılması; canlı yayın için açık kurallar ve sosyal medya kesitlerinde bağlamın korunması
Kurumsal	İlke ve karar yapısı – Yazılı editoryal rehberin bulunmaması; sahip veya yöneticinin konu, haber ve konuk seçimine müdahalesi Çalışma koşulları – Personel yetersizliği, düşük ücret, güvencesizlik ve yüksek çalışan dolaşımı Mesleki kapasite – Deneyimsiz çalışanlara kritik sorumluluk verilmesi; alan uzmanlaşmasının ve kurumsal eğitimin zayıflığı Kaynak ve hesap verebilirlik – Dar konuk havuzu; ajans ve internet içeriklerine bağımlılık, itiraz ve düzeltme mekanizmalarının bulunmaması Programlar arası kopukluk – Ana haber ile tartışma programlarında farklı editoryal standartların işlemesi; moderasyon ve konuk seçiminin ortak ilkelere uzaklaşması Görsel-işitsel yayıncılık – Metin, görüntü, dış ses, alt yazı ve kurgu kararlarının kopukluğu; muhabirin çerçevesinin sonraki aşamalarda değişmesi	Doğruluk ve açıklık – Doğruluğun hızdan önce tutulması; doğrulanmış bilgi, açıklama, tanıklık ve iddianın ayrılması; belirsizliğin izleyiciye bildirilmesi Çoklu teyit – Resmî açıklamalar ile saha bilgilerinin karşılaştırılması; sosyal medya içeriklerinin kaynak, zaman ve yer bakımından doğrulanması Adlandırmada editoryal mesafe – Öz-adlandırmalara yer verilmesi; tartışmalı nitelemelerin kaynağına atfedilmesi, kanalın sesi ile aktarılan sözün ayrılması Hak ve çözüm odağı – Sivillerin güvenliği, göç, yerinden edilme, insani yardım ve uluslararası hukukun görünür kılınması; sıcak gelişmelerde yavaşlama, tarihsel bağlam ve çözüm ihtimalleri Editoryal güvence ve düzeltme – Gazeteciyi yalnız bırakmayan kurumsal ve hukuki destek; yanlış bilginin görünür biçimde düzeltilmesi Görsel-işitsel etik – Görüntünün kaynağı ve bağlamının açıklanması; tekrarın sınırlandırılması, sivillerin konuşan ve talepte bulunan özneler olarak çerçevelenmesi

Düzey	Sınırlayan Koşullar	Mümkün kulan yaklaşımlar
Habercilik Pratiği	Hız ve teyit eksikliği – İlk veren olma baskısı; tek kaynaklı haber; 'iddia edildi' ifadesinin doğrulama yerine kullanılması Kaynak hiyerarşisi – Resmî açıklamaların sorgulanmadan aktarılması; sosyal medya görüntülerinin yer, tarih ve kaynak kontrolü yapılmadan yayımlanması Adlandırma ve güvenlik dili – Aktörlerin ve kimliklerin birbirinin yerine kullanılması; resmî nitelemelerin kanalın kendi sesiyle aktarılması Askerî merkezlilik – Askerî ve diplomatik gelişmelerin sivillerin deneyimlerinin ve hak taleplerinin önüne geçmesi Otosansür ve canlı yayın riski – Gazetecinin yaptırım, iş kaybı veya kurumsal tepki ihtimalini önceden hesaplayarak konu, kaynak, soru, görüntü ve ifadeleri daraltması Görsel-işitsel anlatı – Askerî ve şiddet görüntülerinin tekrarı; dramatik dış ses, kesin hüküm üreten alt yazılar; sivillerin seyredilen mağdura indirgenmesi	Doğruluk ve açıklık – Doğruluğun hızdan önce tutulması; doğrulanmış bilgi, açıklama, tanıklık ve iddianın ayrılması; belirsizliğin izleyiciye bildirilmesi Çoklu teyit – Resmî açıklamalar ile saha bilgilerinin karşılaştırılması; sosyal medya içeriklerinin kaynak, zaman ve yer bakımından doğrulanması Adlandırmada editoryal mesafe – Öz-adlandırmalara yer verilmesi; tartışmalı nitelemelerin kaynağına atfedilmesi, kanalın sesi ile aktarılan sözün ayrılması Hak ve çözüm odağı – Sivillerin güvenliği, göç, yerinden edilme, insani yardım ve uluslararası hukukun görünür kılınması; sıcak gelişmelerde yavaşlama, tarihsel bağlam ve çözüm ihtimalleri Editoryal güvence ve düzeltme – Gazeteciyi yalnız bırakmayan kurumsal ve hukuki destek; yanlış bilginin görünür biçimde düzeltilmesi Görsel-işitsel etik – Görüntünün kaynağı ve bağlamının açıklanması; tekrarın sınırlandırılması, sivillerin konuşan ve talepte bulunan öznel olarak çerçevelenmesi

7.1. Yapısal Koşullar: Sahiplik, düzenleme ve piyasa baskısı

Türkiye'de medya sahipliği ve sermaye ilişkileri haberin gündemini, kaynaklarını ve yayın sınırlarını belirliyor; konu, konuk veya görüntü seçimine müdahale etmesi, haber değerini mesleki ölçütlerden uzaklaştırabiliyor. Reklam verenlerle veya diğer sermaye gruplarıyla ilişkiler seçicilik üretebiliyor. Örneğin; emek mücadelesi, yoksulluk, çevre sorunu veya bir şirketle bağlantılı hak ihlali, toplumsal öneminden önce kurumun ekonomik ilişkileri üzerinden değerlendirilebiliyor. Dolayısıyla bazı olaylar daha az görünür oluyor, bazı aktörler ekrana çıkamıyor ya da bazı haberler yayın dışında kalıyor.

Ekonomik yapı bütün yayın kuruluşlarında aynı sonucu üretmiyor. Büyük sermaye gruplarıyla kurulan ilişkiler doğrudan veya dolaylı bir editoryal müdahale alanı yaratırken, daha sınırlı kaynaklarla çalışan kuruluşların dağıtım platformlarına, reyting ölçümüne, yetişmiş personele ve saha haberciliğine erişimi daralabiliyor. Muhalif bir yayın çizgisi de sahiplik ve piyasa baskılarını kendiliğinden ortadan kaldırmıyor.

Reyting ve dijital izlenme baskısı haber değerinin tanımı ve anlatım biçimi üzerinde belirleyici oluyor. Sansasyonel adli olaylar, sert tartışmalar ve şiddet görüntüleri daha fazla izlenme sağlayacakları düşüncesiyle uzun süre ekranda tutulurken emek, kadın, göç ve insan hakları haberleri daha dar bir alana sıkışabiliyor. Televizyon yayınlarından alınan kısa, "çarpcı" kesitlerin sosyal medyada yeniden dolaşımı, ekonomik değer kazandıran bir alan haline geliyor. Bağlamından koparılan bir sunucu sözü, altıyazı veya çatışma görüntüsü haberin tamamından daha geniş bir izleyiciye ulaşabiliyor ve haber merkezini daha çarpıcı, kısa ve kesin ifadeler üretmeye yöneltebiliyor. Böylece, hak, emek ve sivil yaşam haberleri daha fazla saha çalışması ve editoryal emek gerektirirken, sansasyonel adli olaylar ve sert stüdyo tartışmaları daha düşük maliyetli ve daha az riskli içerikler olarak öne çıkabiliyor. İzleyici beklentileri, belirli siyasal aktörlerin görüntüsünden kaçınma veya kanalın kendi kitlesini memnun edecek bir çerçeve kurma baskısına dönüşebiliyor.

Siyasal ve düzenleyici baskılar da haber alanını daraltıyor. RTÜK ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un öngördüğü idari para cezası, program veya yayın durdurma ve belirli koşullarda yayın lisansının iptali gibi yaptırımlar yalnızca uygulandıkları anda etkili olmuyor; gazetecilerin ve yöneticilerin gelecekte karşılaşabilecekleri sonuçları önceden hesaplamasına yol açıyor. Hangi sözcüğün, görüntünün, sloganın veya yorumun cezaya konu olacağının her zaman öngörülememesi, belirsizliği gündelik haber kararlarının içine yerleştiriyor.

Televizyonun canlı yayın yapısı bu baskıyı güçlendiriyor. Protesto görüntüleri, canlı yayında duyulabilecek sloganlar, cezaevi adlandırmaları ve ekrandaki altyazılar sürekli bir yaptırım hesabı içinde ele alınıyor. Sokak eylemlerinde güvenlik güçlerinin müdahalesini gösteren görüntülerin kullanımı, haber değerinin yanında kanalın para cezası, yayın durdurma veya lisans riskiyle birlikte değerlendirilmesini gerektiriyor. Otosansür bu nedenle yalnızca bir konunun tamamen yayın dışında bırakılması biçiminde işlemiyor; canlı bağlantının kesilmesi, sesin kapatılması, görüntünün değiştirilmesi, kavramın yumuşatılması veya muhabirin önceden yönlendirilmesi şeklinde de yaşanabiliyor.

Bu tür baskı her zaman konunun bütünüyle terk edilmesine neden olmuyor. Bazı kanallar yaptırıma açık olabilecek ifadeleri daha açıklayıcı ve hukuken tanımlı bir karşılıkla kuruyor, kaynağı belirginleştiriyor veya olayın hak boyutunu başka bir haber biçimiyle sürdürmeye çalışıyor. Bu yöntemler haberin tümüyle yayın dışında kalmasını önleyebiliyor; ancak gazetecinin hangi kavramı kullanabileceğini sürekli olarak yaptırım ihtimaline göre hesaplaması, konuşulabilir alanın sınırlarını da gösteriyor.

Hak odaklı barış haberciliğini yapısal düzeyde mümkün kılan koşullar editoryal özerklik, öngörülebilir düzenleme ve eşit erişim etrafında kuruluyor. Medya sahipliği ve ekonomik ilişkiler ile haber kararları arasına açık bir sınır konulması, sahiplik ilişkilerinin şeffaflaşması, kamu yararının reytingden önce tutulması ve yaptırım ölçütlerinin açık ve denetlenebilir olması gazetecilerin hareket alanını genişletiyor. Yayın kuruluşlarının dağıtım ve ölçüm sistemlerine eşit koşullarda erişimi, saha haberciliğine kaynak ayrılması ve ekonomik sürdürülebilirliğin güvence altına alınması da yapısal koşulları güçlendiren durumlar olarak karşımıza çıkıyor.

7.2. Kurumsal İşleyiş: Editoryal çerçeve ve çalışma koşulları

Türkiye’de editoryal kurumsallaşma tek bir modele dayanmıyor. Bazı medya kuruluşları ırkçılık, cinsiyetçilik, kadın, LGBTİ+ ve diğer hak alanlarında yazılı olarak da duyurulan açık ilkeler üzerinden hareket ediyor. Bazı yapılarda ise yıllar içinde oluşan yayın dili, editör masası ve sorumlu yöneticinin son kontrolü belirleyici oluyor. Yazılı bir çerçevenin bulunmadığı durumlarda dil, kaynak seçimi ve doğrulama süreçlerinde deneyimli çalışanların sözlü müdahaleleri ve yönlendirmeleri belirleyici olabiliyor.

Yazılı ilkelerin gündelik üretim içinde tekrarlandığı yapılarda ırkçı, cinsiyetçi, kutuplaştırıcı ve ayrımcı dilden kaçınma bireysel tercihin ötesine geçiyor. Sabah toplantıları, alan editörleri, haber şefi, seslendirme, kurgu, grafik ve yayın yönetimi ortak editoryal dilin kurulduğu aşamalar olarak işliyor. Yanlısların haber merkezi içinde yeniden konuşulması, yeni çalışanlara ilkelerin aktarılması ve izleyici, gazeteci veya akademik çevrelerden gelen somut eleştirilerin yayın kurulunda değerlendirilmesi ilkelerin kurumsal olarak benimsenmesini ve sürdürülebilirliğini mümkün kılıyor. Etik ilkelerin yalnızca ilan edilmesi değil, farklı süreçlere yerleşmesi önem taşıyor.

Çalışma koşulları bu ilkelerin uygulanabilirliğini etkiliyor. Personel yetersizliği, düşük ücret, güvencesizlik, yüksek çalışan dolaşımı ve stajyer emeğine bağımlılık kurumsal hafızayı zayıflatabiliyor. Deneyimsiz çalışanlara kritik kurgu, rejı veya editörlük sorumlulukların verilmesi hata olasılığını artırabiliyor. Muhabir sayısının sınırlı kalması, haber merkezini ajanslara, internet sitelerine ve diğer kanalların yayınlarına yönlendiriyor. Bu durum, olayın öznelerine ulaşmak, farklı kaynakları karşılaştırmak ve bağımsız saha bilgisi toplamak için gereken zamanı ve ekonomik kaynağı daraltıyor.

İşsizlik, düşük sendikalaşma ve işini kaybetme kaygısı da editoryal itirazın sınırlarını belirliyor. Bir gazeteci, sorunlu bir ifadeyi durdurmaya, teyitsiz haberi engellemeye veya ayrımcı bir çerçeveyi değiştirmeye çalıştığında kurum içi yaptırım görme ihtimalini hesaba katabiliyor. Bu durumda haberin temel çerçevesi değiştirilemeden yalnızca metnin törpülenmesi mümkün olabiliyor. Yayın kurulu, açık düzeltme mekanizması, kolektif karar süreci ve sendikal güvence bulunduğu kişisel itiraz kurumsal bir değerlendirmeye dönüşebiliyor.

Televizyon haberinin çok aşamalı üretimi kurumsal sorumluluğu muhabirin ötesine taşıyor. Muhabirin hazırladığı metin ve görüntü; editör, haber şefi, seslendirme, kurgu, grafik ve yayın yönetimi aşamalarında değişiyor. Bu katmanlar arasında ortak bir denetim kurulmadığında ölçülü bir metin dramatik dış sesle sertleşebiliyor, temkinli bir konuşmacı sözü ekran yazısında kesin hükme dönüşebiliyor veya görüntü tekrarı haber metninde bulunmayan bir tehdit duygusuna yol açabiliyor. Muhabirin son ürünü görebildiği ve görüntü, altyazı ya da kurgu kararına itiraz edebildiği bir mekanizma bulunmadığında, hazırladığı haber üzerindeki editoryal etkisi azalıyor.

Ana haber ile tartışma programları arasındaki üretim farkı da ortak editoryal çizginin sınırlarını görünür kılıyor. Ana haberde metin, görüntü ve altyazı daha belirgin bir editoryal kontrolden geçerken, tartışma programında canlı yayın, sabit konuk havuzu ve sunucunun müdahale biçimi çerçeveyi daha değişken hâle getirebiliyor. Uzun ve düşük maliyetli programlar aynı yorumcuları tekrar tekrar ekrana taşıyabiliyor; konu ve konuk listeleri editoryal dış müdahaleler, ekonomik ilişkiler ve siyasal konumlanma üzerinden şekillenebiliyor.

Alan editörleri ile farklı şehirlerdeki muhabirler arasında kurulan koordinasyon bağımsız bilgi üretimini güçlendiriyor. Dış politika, siyaset, toplumsal cinsiyet ve insan hakları gibi alanlarda uzman editörlerin bulunması; saha muhabiri ile merkez arasında uzmanlığa dayalı bir ilişki kurulması kaynak çeşitliliğini ve doğrulamayı destekliyor. Sunucu, moderatör, kamera, kurgucu ve grafik ekibinin de hak odaklı habercilik eğitimine katılması, sorumluluğun yalnızca muhabire yüklenmesini önüyor.

Açık düzeltme ve cevap mekanizmaları, kurumsal hesap verebilirliği güçlendiriyor; ilgili kişi ve kurumların itirazları dikkate alınabiliyor, maddi hatalar görünür biçimde düzeltilebiliyor ve haber doğruysa editoryal gerekçe korunabiliyor. Gazeteciyi hukuki risk karşısında yalnız bırakmayan danışmanlık ve dayanışma mekanizmaları, editoryal itiraz hakkı, yeterli personel ve muhabirin güvenliğini haberdan önce koruyan yaklaşım, bireysel hak odaklı etik yaklaşımın sürdürülebilir bir kurumsal pratiğe dönüşmesinde etkili oluyor.

7.3. Habercilik pratiği: Doğrulama, kaynak, adlandırma ve görsel-işitsel etik

Gündelik habercilik pratiğinde temel gerilim hız ile doğruluk arasında kuruluyor. Bir gelişmenin başka kanallarda son dakika olarak verilmesi veya sosyal medyada yaygınlaşması her zaman bilginin doğrulandığı anlamına gelmiyor. Haberi ilk geçen olma baskısı, gerçekleşmemiş görüşmelerin olmuş gibi aktarılmasına, yanlış tarih ve sonuçların paylaşılmasına veya “iddia edildi” ifadesinin doğrulama yerine kullanılmasına yol açabiliyor. Çatışma ve kriz dönemlerinde tarafların parçası olduğu bilgi akışı ve görüntüler hızla dolaşıma girebiliyor; saha muhabirliğinin yeterli olmaması ve bilgi için ajanslara ve sosyal medyaya bağımlı kalınması bu riski artırıyor.

Türkiye’de kriz, savaş, çatışma ve güvenlik haberlerinin güçlü bir resmî kaynak ağı içinde üretildiği söylenebilir. Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar, güvenlik kurumları, siyasi parti yöneticileri ve ajanslar hızlı ve düzenli bilgi sağlıyor; yerel muhabirlere, uluslararası ajanslara, sivil toplum kuruluşlarına veya doğrudan etkilenenlere ulaşmak ise daha fazla zaman ve uzmanlık gerektiriyor.

Hak odaklı barış habercilik pratiğinde doğrulanmış bilgi, resmî açıklama, tanıklık, yorum ve iddia arasındaki farkı izleyiciye açıkça göstermek öncelik haline geliyor. Sosyal medya görüntüsünün ilk yükleyen hesabı, tarihi, yeri, daha önce kullanılıp kullanılmadığı ve bağımsız doğrulama imkânları genellikle kontrol ediliyor. Doğrulama mümkün olmadığında belirsizlik saklanmıyor; neyin bilindiği ve neyin henüz doğrulanamadığı açıkça belirtiliyor. Canlı yayında yanlış bilgi verildiğinde düzeltme geciktirilmeden yapılıyor. Kaynak çeşitliliği yalnızca farklı isimlerden görüş almak anlamına gelmiyor.

Hak odaklı yaklaşım, bir olayın “çatışma” veya “saldırı” olarak adlandırılmasına, sivillerin yaşam alanlarına yönelen müdahaleye ve taraflar arasındaki güç ilişkilerine dayanarak karar veriyor. Adlandırma bu nedenle yalnızca sözcük hassasiyeti değil, hangi aktöre kendini tanımlama hakkının tanındığı ve olayın hangi hak sonuçlarıyla birlikte okunduğu meselesi hâline geliyor; resmî söylemi tek geçerli adlandırma biçimi olarak kabul etmiyor. Tartışmalı kavramların kaynağına atfedilmesi, kanalın kendi sesiyle aktarılan açıklama arasındaki mesafeyi görünür kılıyor. Aynı şekilde ateşkes ve anlaşmaların yalnızca tasfiye, teslimiyet veya devlet otoritesinin yeniden kurulması üzerinden aktarılmaması; hak, müzakere ve siyasal katılım boyutlarının da görünür kılınması önemli hale geliyor.

Kriz anlarında yavaşlamak somut bir habercilik kararına dönüşebiliyor. Millî sembollerin ve güvenlik söyleminin yüksek duygusal yoğunluk ürettiği olaylarda ilk tepkiyi ve kesin hükmü tekrarlamak yerine durmak, bilgiyi yeniden değerlendirmek ve tarihsel bağlam kurmak olayın farklı boyutlarını görünür kılabilir.

Televizyona özgü etik sorunlar görüntü, ses, ekran yazısı ve kurgu kullanımında belirginleşiyor. Sunucunun ve dış sesin dramatik, öfkeli veya küçümseyici tonuyla kesin hüküm içeren altyazılar, ölçülü bir metni kutuplaştırıcı hâle getirebiliyor. Hak odaklı televizyon haberciliğinde görüntünün habere zorunlu bir bilgi katıp katmadığı, kişinin onurunu ve güvenliğini zedeleyip zedelediği, çocukların kimliğini açığa çıkarıp çıkarmadığı ve tekrarın şiddeti olağanlaştırıp olağanlaştırmadığı konuları önemli hale geliyor. Canlı yayın sırasında editör, reji, muhabir ve sunucu arasında hızlı bir doğrulama hattı kurulması, gerektiğinde bilinmeyenin açıkça belirtilmesini ve düzeltmenin görünür biçimde yapılmasını sağlıyor.

7.4. Sınırlılıklar içinde geliştirilen hak odaklı barış haberciliği stratejileri

Yapısal ve kurumsal sınırlılıklar gazetecinin hareket alanını daraltıyor ancak bu alanı bütünüyle ortadan kaldırmıyor. Muhabirler, bir konunun tamamen yayın dışında kalmasını önlemek, doğrulanmamış bilgiyi sınırlamak ve egemen söylemle aralarındaki mesafeyi korumak için gündelik üretim içinde çeşitli stratejiler geliştirebiliyorlar. Bu stratejiler açık bir editoryal karşı çıkış biçiminde ortaya çıkabildiği gibi metinde küçük bir değişiklik yapmak, kaynağı görünür kılmak, kesin hükmü ertelemek veya görüntü kullanımını sınırlamak gibi daha az görünür müdahaleler şeklinde de olabiliyor. Gazetecinin etkisi çoğu zaman haberin bütün çerçevesini değiştirmekten çok, sorunlu çerçevenin etkisini azaltmaya veya haberin içinde başka bir okuma alanı açmaya dayanıyor.

Bu stratejiler bazen tartışmalı adlandırmaları kanalın kendi sesiyle kullanmak yerine belirli bir kaynağa atfetmek şeklinde olabiliyor. Gazeteci, resmî açıklamadaki nitelemeyi doğrudan haber dili hâline getirmek yerine kimin söylediğini açıkça belirtiyor; örgüt, topluluk ve kimlik adlandırmalarını birbirinden ayırmaya çalışıyor. Kullanılması kurumsal veya hukuki bakımdan riskli görülen bir kavram bütünüyle terk edilmek yerine açıklayıcı bir ifadeyle birlikte verilebiliyor. Bölgenin öz-adlandırması ile resmî adlandırma yan yana kullanılabilir veya adlandırmalar arasındaki siyasal fark kısa bir bağlam bilgisiyle gösterilebiliyor. Böylece gazeteci, kurumun sınırları içinde kalırken resmî söylemin tek geçerli bilgi ve adlandırma biçimine dönüşmesini kısmen engelleyebiliyor.

Bir diğer strateji, hız baskısı karşısında doğrulamaya zaman açmak oluyor. Gazeteci her gelişmeyi anında kesinleştirmek yerine bilginin kaynağını belirtiyor, doğrulanamayan kısmı açık bırakıyor ve gerektiğinde yayının gecikmesini göze alıyor. Sosyal medya görüntülerinde tarih, yer ve ilk paylaştan hesap araştırılıyor; resmî açıklamalar yerel muhabirler, uluslararası ajanslar ve farklı kaynaklarla karşılaştırılıyor. Kriz anlarında ilk duygusal tepkiyi tekrarlamak yerine ertesi gün hazırlanacak bir dosya, arka plan haberi veya uzman görüşü aracılığıyla bağlam genişletilebiliyor. Bu yavaşlama, haberi gündemden düşürmek anlamına gelmiyor; ilk anda kurulan güvenlikçi ve kutuplaştırıcı çerçeveye bütünüyle teslim olmadan haber yapmanın karşısında etkili bir yöntem haline geliyor.

Kaynak seçimi de sınırlı hareket alanının genişletilebildiği başlıca noktalardan biri oluyor. Resmî açıklamanın yayına girmesi engellenemese bile, gazeteci habere yerel bir tanıklığını, hak örgütü açıklamasını veya olaydan doğrudan etkilenen bir kişinin sözünü ekleyebiliyor.

Tartışma programlarında konuğu belirleme imkânı sınırlı olduğunda sorular aracılığıyla sivil sonuçlar, güç eşitsizlikleri ve müzakere ihtimalleri gündeme taşınabiliyor. Sunucu veya moderatör, konuşun kullandığı genelleyici ifadeyi yeniden sorarak, kaynağını talep ederek veya başka bir aktörün deneyimini hatırlatarak tartışmanın sınırlarını kısmen genişletebiliyor.

Televizyonun görsel-işitsel yapısı içinde geliştirilen stratejiler ise görüntünün hiç kullanılmaması, kısaltılması, buzlanması veya tekrarının sınırlandırılması biçiminde ortaya çıkıyor. Muhabir metinde ölçülü bir dil kurmaya çalışırken, editör kurgu veya rejı aşamasında dramatik etkinin yeniden üretilmesini engellemek için son ürünü izlemeye ve görüntüye itiraz etmeye çalışabiliyor. Kesin hüküm içeren ekran yazıları yumuşatılabilir; iddia ile doğrulanmış bilgi ayrıştırılabilir ve dış sesin duygusal tonu azaltılabilir. Şiddet görüntülerinin yanına gündelik yaşamı, sivil ihtiyaçları ve barış çağrılarını gösteren görüntüler eklemek de askerî hareketliliğin anlatı üzerindeki hâkimiyetini sınırılıyor.

Bu pratikler gazetecinin koşullardan bağımsız ve sınırsız bir özerkliğe sahip olduğunu göstermiyor. Çoğu zaman haberin temel çerçevesini değiştirmek yerine, o çerçevenin içinde daha dikkatli bir dil, daha çeşitli kaynaklar ve daha az zarar verici bir görsel anlatı kurmayı sağlıyor. Zaman zaman bireysel ve toplu olarak kurumdan ayrılmalar da bireysel ve mesleki öncelikler ile yapısal ve kurumsal gerginlikleri görünür hale getiriyor. Bu nedenle geliştirilen stratejiler, yapısal ve kurumsal güvencelerin yerine geçen çözümler olarak değil; daralan haber alanı içinde bilgiye, bağlama ve hak öznelerine yer açmaya çalışan gündelik mesleki müdahaleler olarak değerlendirilebilir.

8. Genel değerlendirme

Bu rapor, hak odaklı barış gazeteciliği perspektifiyle incelenen dönemde altı kanalın büyük bir kısmının “Suriye” gündemini ve Kürt meselesini ağırlıklı olarak güvenlikçi bir çerçeveden ele aldığını ve savaş gazeteciliğine yakın pratikler sergilediğini ortaya koyuyor. Türkiye televizyonlarında barış haberciliğinin yerleşik ve süreklilik taşıyan bir gazetecilik pratiğinden çok, siyasal gelişmelere bağlı olarak açılıp daralan bir alan olduğu görülüyor.

Ateşkes ve mutabakat dönemlerinde “müzakere”, “diyalog” ve “entegrasyon” sözcüklerinin kullanımı artıyor. Ancak “bayrak indirme” olayında olduğu gibi millî sembollerin gündeme geldiği veya çatışmaların şiddetlendiği anlarda güvenlik dili hızla geri dönüyor. Dolayısıyla barış dili çoğu yayında kanalın kalıcı editoryal yaklaşımından değil, haber konusu olan aktörlerin diplomasiye yönelmesinden besleniyor. Taraflar müzakere ettiğinde, medya bundan söz ediyor ancak çoğu zaman bu sürecin toplumsal koşullarını, hak boyutunu ve karşılaşılabileceği engelleri tartışmaya açmıyor. Barışı çoğunlukla devletler, silahlı aktörler ve güvenlik politikaları arasındaki bir düzenleme olarak ele alıyor. Ateşkes, silah bırakma, entegrasyon ve merkezî otoritenin kurulması barışın temel göstergeleri olarak sunuluyor.

Kanalların çoğunda gözlemlenen ortak yaklaşım, Türkiye’de güvenlik söyleminin yalnızca bir siyasi görüş değil, aynı zamanda yerleşik hale gelmiş bir bilgi düzeni olduğunu düşündürüyor. Çok sayıda uzmanın aynı güvenlik çerçevesini farklı sözcüklerle tekrarlaması bilgi hiyerarşisini değiştirmiyor.

Güvenlik söylemi yalnızca iktidara yakın yayınlarla sınırlı kalmıyor. Muhalif olarak adlandırılan kanallar hükümet politikalarını eleştirebiliyor, resmî açıklamalara mesafe koyabiliyor ve farklı siyasal görüşlere yer verebiliyor. Ancak Kürt meselesi ve “Suriye” gündemi söz konusu olduğunda devlet merkezli kavramlar, güvenlik uzmanlığı ve meşru aktör ayrımları muhalif yayınlarda da varlığını sürdürüyor. Bu nedenle sahiplik ya da ideolojik olarak iktidara yakın olma durumu temel belirleyici olmuyor.

Suriye’deki gelişmelerin Türkiye’deki barış tartışmalarıyla sürekli ilişkilendirilmesi, dış politika haberciliği ile ülke içindeki Kürt meselesi arasındaki sınırın geçirgen olduğunu gösteriyor. SDG, YPG ve PKK hakkında kullanılan adlandırmalar yalnızca Suriye’deki aktörleri tanımlamıyor; Türkiye’de hangi Kürt aktörlerin meşru kabul edildiğini ve barışın kimlerle konuşulabileceğini de etkiliyor. “Suriye” haberlerindeki güvenlik dili Türkiye’deki barış sürecinin dışında kalmıyor. Bir yandan “Terörsüz Türkiye” söylemi müzakere ve silahsızlanma ihtimalini gündeme getirirken, diğer yandan aynı söylem barışı haklar ve siyasal katılım yerine güvenlik sorununun sona ermesiyle sınırlayabiliyor.

Saç örme eylemleri ve İstanbul’daki “Rojava” protestosunun yayınlardaki farklı görünürlük düzeyleri, barış haberciliğinin toplumsal ve toplumsal cinsiyete dayalı boyutunu daha açık biçimde ortaya çıkarıyor. Televizyonlar resmî anlaşmaları ve askerî gelişmeleri haberleştirmekte ortaklaşırken, kadınların dayanışması, bedene yönelik şiddet veya sokakta ifade edilen siyasal talepler daha kolay biçimde gündem dışında kalabiliyor.

Televizyonun görsel-işitsel yapısı bu sınırları daha da belirginleştiriyor. Haritalar, asker sayıları ve saha bağlantıları güvenlik anlatısına teknik bir doğruluk görünümü kazandırırken, dramatik görüntüler, ekran yazıları ve ses tonu olayların duygusal sınırlarını belirliyor.

Bir kanal askerî çerçeveyi sert ve yargılayıcı bir dış sesle, bir diğeri ise uzmanlık ve teknik ayrıntılar üzerinden kurabiliyor. Bu nedenle televizyonda barış haberciliği yalnızca sözcüklerin yumuşatılmasıyla kurulamaz; görüntü, ses, kaynak ve kurgu arasındaki ilişkinin yeniden düzenlenmesi de gerekiyor.

Barış haberciliği, haberin bilgi kaynaklarını, meşru aktörlerini, gündem seçimlerini ve üretim rutinlerini değiştirmeyi gerektiriyor. Resmî açıklamalara mesafe koymak kadar, dışlanan aktörlerin sözlerini sorgulamadan tekrar etmemeyi; sivilleri göstermek kadar onları bilgi ve hak öznesi olarak tanımayı; ateşkesi haberleştirmek kadar barışın toplumsal koşullarını araştırmayı içeriyor.

Bu bakımdan Türkiye’de barış haberciliğinin önündeki temel mesele, medyanın barışı destekleyip desteklemediğinden daha geniştir. Asıl soru, gazeteciliğin barışı kimin bilgisiyle, hangi haklar üzerinden ve nasıl bir siyasal özne anlayışıyla konuşabildiğidir. İncelenen yayınlar barış diline belirli anlarda alan açıldığını, ancak bu alanın güvenlik söylemi, resmî kaynak hiyerarşisi ve koşullu meşruiyet sınırları içinde kaldığını gösteriyor. Kalıcı bir hak odaklı barış haberciliği ise barışı yalnızca çatışmanın durduğu anlarda kullanılan bir dil olmaktan çıkarıp gündelik haber üretiminin kaynak, temsil ve doğrulama pratiklerine yerleştirmeyi gerektiriyor.

Bu rapor yapısal kısıtlar içinde bile bireysel editoryal tercihlerin belirleyici olabileceğine dair önemli örnekleri de gösteriyor. Bu durum, Alankuş’un “barış gazeteciliği yapmaya bir yerlerden başlanabilir” saptamasının bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Bu çalışma o “bir yerler”i —hem imkânlarıyla hem sınırlarıyla— görünür kılmayı amaçlıyor.

9. Hak odaklı barış haberciliği için öneriler

Televizyon haberleri ile tartışma programlarında savaş, zafer ve güvenlik merkezli dilin gerilemesi, yalnızca belirli sözcüklerin kullanılmamasıyla sağlanamaz. Hak odaklı barış haberciliğinin yerleşebilmesi için konu seçiminden kaynak kullanımına, görüntü ve ses tercihlerinden program yönetimine kadar haber üretim sürecinin tamamının gözden geçirilmesi önem taşır.

Bu ilkelerin uygulanması yalnızca muhabirlerin kişisel tercihinin veya dönemsel eğitime bırakılamaz. Haber merkezlerinde kaynak kullanımı, atlandırma, doğrulama, görüntü etiği ve düzeltme süreçlerine ilişkin yazılı editöryal ilkeler oluşturulmalıdır.

- 1. Güvenlikçi yaklaşımın sorgulanması:** Sınır ötesi gelişmeler aktarılırken, haberlerin askeri, bürokratik ve resmî devlet açıklamaları ile raporlar üzerinden kurulması düzenli olarak sorgulanmalıdır. Yaşam hakkı, barınma, sağlık ve insani krizlerin haberlerde birincil özne olmaları öncelik olmalıdır.
- 2. Kaynak çeşitliliğinin sağlanması:** Çatışmanın tarafları, bölgesel aktörler, sivil toplum örgütleri ve uluslararası hak savunucularının haber süreçlerine dahil edilmesi öncelikli olmalıdır.
- 3. Feminist epistemolojinin yaygınlaştırılması:** Feminist epistemolojinin yaygınlaştırılması, gazetecilikte yerleşik hâle gelen eril bakışın ve tarafsızlık/nesnellik iddiasının sorgulanmasını; ötekileştirme ile toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkinin görünür kılınmasını gerektirir. Kadınların ve dışlanan toplulukların yalnızca mağduriyetleri üzerinden temsil edilmesi yerine, kendi deneyimleri, bilgileri ve siyasal talepleriyle söz kurabilen hak özneleri olarak habere dahil edilmeleri bu yaklaşımın temel unsurlarından biridir.

4. Kriz anlarında doğrulama ve editoryal tercihler: “Bayrak indirme” olayı gibi sembolik krizler, hızlı ve duygusal tepkilere dayalı bir yayın dilini güçlendirebilir. Böyle durumlarda görüntünün kaynağı, tarihi, yeri ve bağlamı doğrulanmadan kesin hüküm kurulmamalı, gerekirse haber gecikmeli olarak verilmelidir.

5. Tartışma programlarının kapsayıcı alanlar olarak konumlanması: Tartışma programları olayların farklı bakış açılarıyla tartışılmasına ve paylaşılmasına alan açma potansiyeli taşırlar. Ancak bu paylaşımlarda anayasal güvenceler, azınlık hakları ve toplumsal uzlaşmayı öncelik olarak görme konusunda ortak bir kabul olmalıdır. Tartışmanın böyle bir çerçeveden yürütülmesi moderatörlerin sorumluluğudur.

6. Barışın dilsel inşası: Medya çalışanlarına ve editör kadrolarına yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği, hak odaklı yaklaşım ve barış gazeteciliği eğitimlerinin kurumsallaşması önem taşır. Çatışmayı derinleştiren, kutuplaştıran, suçlama içeren veya suçlu ilan eden dil yerine; yapıcı, arabulucu ve şiddetsiz sivil çözümlere alan açan yapıcı bir dil benimsenmelidir.

7. Ses, görüntü ve kurgu tercihlerinin hak odaklı hâle getirilmesi: Barış haberciliği yalnızca haber metninde değil, televizyon anlatısının bütününde karşılık bulmalıdır. Ses, görüntü ve kurgu kararları son aşamada yapılan teknik işlemler olarak görülmemelidir. Muhabirin kurduğu çerçeve; editör, seslendirme, kurgu, grafik ve yayın yönetimi aşamalarında değişebilir. Bu nedenle görsel-işitsel anlatının hak odaklılığı yalnızca muhabirin değil, haber üretimine katılan bütün birimlerin ortak editoryal sorumluluğu olarak ele alınmalıdır.

8. **Temsilde çoğulculuğun sağlanması:** Yerel ve merkezi iktidar temsilcileri ile diğer resmî aktörler, açıklamalarını hızla dolaşıma sokabildikleri için haberlerde kolaylıkla birincil kaynak hâline gelebilir. Bu açıklamalar editoryal süzgeçten geçirilmeli; kamusal alanda sesi daha az duyulan kişi ve toplulukların da haberde özne olarak yer almasına özen gösterilmelidir. Toplumsal cinsiyet, inanç, etnik kimlik, sınıfsal konum ve diğer farklılıkların bir arada bulunduğu toplumlarda gazetecilik, bu çoğulluğu haber kaynaklarına da yansıtmalı; dışlanan, görünmezleştirilen veya temsil imkânı sınırlı gruplara sistematik olarak söz alanı açmalıdır.

Kaynaklar

Alankuş, S. (2016). *Barış gazeteciliği elkitabı*. IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Aydınlı, S. (2026, 3 Ocak). Türkiye’de medya sahipliğinde değişmeyen yapı, derinleşen siyasal kontrol. *bianet*.

Aydınlı, S. (2026). *Tekelleşmiş sahiplik, kırılğan güven ve izleyici kopuşu: Türkiye’de medyanın geleceği—Kilit aktörlerin değerlendirmeleri*. *bianet* ve Mediacentar Sarajevo. *bianet*. *Tekelleşmiş sahiplik, kırılğan güven ve izleyici kopuşu: Türkiye’de medyanın geleceği—Kilit aktörlerin değerlendirmeleri*. *bianet* ve Mediacentar Sarajevo

Galtung, J. (1976). Three approaches to peace: Peacekeeping, peacemaking and peacebuilding. İçinde *Peace, war and defence: Essays in peace research* (Cilt 2). Christian Ejlens.

Galtung, J., & Ruge, M. H. (1965). The structure of foreign news: The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64–90.

Haraway, D. (1988). Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575–599.

International Press Institute. (2026). Systemic siege of independent journalism in Türkiye: 2025 international press freedom mission report.

Lynch, J., & McGoldrick, A. (2005). *Peace journalism*. Hawthorn Press.

Media Ownership Monitor. (2021). Türkiye: Medya sahipliği izleme projesi.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu. (2024). Medyametre: Medya kullanım alışkanlıkları araştırması.

Reporters Without Borders. (2026). World Press Freedom Index: Türkiye.

Yanatma, S. (2024). Turkey. İçinde N. Newman, R. Fletcher, C. T. Robertson, K. Eddy, & R. K. Nielsen (Ed.), *Digital news report 2024* (ss. 112–113). Reuters Institute for the Study of Journalism.

bianet. (t.y.). Medya gözlem raporları.

Haberler ve bağlamsal kaynaklar

BİA Haber Merkezi. (2026, 9 Ocak). [Eş-Şara, Barzanî'yi aradı: "Kürtlerin tüm haklarını garanti ediyoruz."](#) *bianet*.

BİA Haber Merkezi. (2026, 12 Ocak). [SOHR: Halep'teki Kürt mahallelerinde ağır hak ihlalleri yaşanıyor.](#) *bianet*.

BİA Haber Merkezi. (2026, 16 Ocak). [Uluslararası Koalisyon güçlerinden "Doğu Halep" çıkarması.](#) *bianet*.

BİA Haber Merkezi. (2026, 17 Ocak). [Suriye ordusu Deyr Hafir'e girmeye başladı.](#) *bianet*.

BİA Haber Merkezi. (2026, 18 Ocak). [SDG ile Şam arasında "ateşkes ve entegrasyon" anlaşması.](#) *bianet*.

BİA Haber Merkezi. (2026, 23 Ocak). [20 Ocak'ta Nusaybin'de neler yaşandı?](#) *bianet*.

BİA Haber Merkezi. (2026, 24 Ocak). [İstanbul'daki Rojava protestosuna müdahale.](#) *bianet*.

bianet. (t.y.). [6 Ocak Halep saldırısı etiketli haberler.](#)

bianet. (t.y.). [Saç örme protestosu etiketli haberler.](#)

bianet. (t.y.). [2025'te çözüm sürecinde neler yaşandı?](#)

EK 1- Summarify Nicel Veri Analiz Yöntemleri

1.LLM (Büyük Dil Modeli) Tabanlı Söylem Etiketleme

Veri setindeki her cümle büyük dil modeli (LLM) kullanılarak 6 farklı söylem ekseninde etiketlendi. Etiketleme iki aşamada yürütüldü: birinci aşamada duygu, nefret söylemi ve saldırgan (ofansif) dil; ikinci aşamada kutuplaştırıcı dil, ötekileştirme ve yok sayma. Her eksen için 1-5 arası bir güven skoru da üretildi.

LLM Tabanlı Söylem Etiketleme

Eksen	Tanım	Etiket Seçenekleri
1. Duygu	Cümlelerin baskın duygusal tonu	Olumlu / Olumsuz / Nötr
2. Nefret Söylemi	Korunan kimliğe (etnisite, din, cinsiyet...) dayalı aşağılama veya tehdit	Var / Yok + kategori + hedef
3. Saldırgan (ofansif)	Hakaret, küfür, aşağılama, kışkırtma – kimlik bazlı olmak zorunda değil	Var / Yok + hedef
4. Kutuplaştırıcı Dil	Toplumu biz/onlar şeklinde karşıt kamplara ayıran, uzlaşma alanını daraltan dil	Kutuplaştırıcı / Değil
5. Ötekileştirme	Belirli grubu 'öteki' olarak konumlandıran, toplumun dışına iten dil	Ötekileştirici / Değil + hedef
6. Yok Sayma	Karşı görüşü/grubu yok sayma; ağır biçimde insan dışlaştırma	Yok Sayma / İnsan Dışlaştırma / Yok

ÖNEMLİ AYRIM: Bir spiker ya da muhabirin bir olayı haber diliyle aktarması –içeriğinde ne kadar ağır ifade geçerse geçsin– “raporlama” olarak kabul edildi ve sorunlu etiket almadı. Buna karşın bir konuşmacının (siyasetçi, konuk, vatandaş) bir grubu bizzat hedef alan sözleri ilgili eksen kapsamında etiketlendi.

2. Güven Skoru

Her etiket için 1-5 arası bir güven skoru üretildi. Bu skor, modelin kendi etiketinden ne ölçüde emin olduğunu yansıtır:

Güven Skoru

Skor	Anlamı
5	Kesin – açık ve tartışmasız ifade
4	Yüksek güven – küçük bir yorum farkı olabilir
3	Orta güven – birden fazla okuma mümkün
2	Düşük güven – örtük ya da ima yoluyla iletilen içerik
1	Çok düşük güven – cümle çok kısa ya da bağlamdan kopuk

Güven skoru, ham etiket oranlarının yorumlanmasında belirleyici bir işlev görüyor: Yüksek oranlı bir eksenin düşük güven skorlarına dayanıp dayanmadığını kontrol etmek, bulguların sağlamlığını değerlendirmenin temel yollarından biridir.

3.Konu Modelleme (BERTopic)

Türkçe konu modellemesi BERTopic kütüphanesi ile kuruldu. Her kanal için ayrı bir model eğitilip, çıkan konulara LLM tarafından otomatik isim verildi. Her konunun söylem profili (6 eksen) hesaplanarak konu-söylem ilişkisi ortaya konuldu.

4.Anahtar sözcük analizi

Dönem boyunca dört anahtar sözcük grubu tanımlandı ve her cümle bu gruplarla eşleştirildi, günlük ve dönemsel eşleşme oranları hesaplandı.

Anahtar sözcük grup tanımlamaları

Grup	Örnek anahtar kelimeler
Güvenlik / Operasyon	operasyon, temizlendi, tasfiye, etkisiz hale getirildi, kökünü kazmak, yenilgi
Terör / Örgüt	terör örgütü, PKK, YPG, SDG, elebaşı, teröristbaşı
Siyaset / Müzakere	ittifak, pazarlık, reform, hak, beka, ateşkes, anlaşma
Çatışma / Şiddet	bomba, kaos, saç örgüsü, barış, kardeşlik, düzen